Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 174 (8164). ● 13 сентябрь, 1983 йил ● СЕШАНБА ● Баҳоси 3 тийин

ОБЛАСТЬ МАТБУОТ МАРКАЗИ ХАБАР ҚИЛАДИ:

● БУКА

ШАҲАР пенсионерлари ва меҳнат ветеранлари йиғим-терим бошланиши арафасида ажойиб ватанпарварлик ташаббуси билан чиқдилар. Улар районнинг барча пенсионерлари ва ветеранларига мурожаатнома қабул қилишиб, районнинг 85 минг тонналик улкан «оқ олтин» хирмонига баҳоли қудрат ҳисса қўшишга даъват этишди.

Кекса коммунистлардан Худойберди ота Йўлдошев, Умарали ота Усмондиёров, меҳнат ветеранларидан Али ота Зокиров, Қўлдош ота Юсупов, Зейлур ота Мусаевлар бу йилги мавсумда 1,5—2 тоннадан «оқ олтин» териб беришга аҳд қилдилар.

● ОҚҚЎРҒОН

«ПАРТИЯ XXII съезди» колхози партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари бригадалараро уюштирилган социалистик мусобақанинг дастлабки ўн кунлигига якун ясадилар. Кунлик теримда пешқадамлик қилаётган Турсунали Пўлатов бошлиқ 5-бригада коллективи мусобақа ғолиби бўлди.

Бригаданинг Ҳолбуви Халилова, Бувиниса Жониқулова сингари чевар теримчилари кунига 100 килограммдан ошириб пахта териб, умумий ютуққа катта ҳисса қўшишди.

● ЯНГИЙЎЛ

«КОММУНИЗМ» колхози лубкорлари сўнгги беш кунликда йиллик планга нисбатан 70 процент миқдорида каноп тайёрлаб, хўжаликлараро социалистик мусобақа ғолиби бўлдилар ва районнинг кўчма Қизил байроғини қўлга киритдилар.

Хўжаликдаги 200 гектар канопзорнинг ҳар гектаридан 200 центнердан ҳосил йиғиштириб олинди. Каноп ўрим-йиғими эртага ниҳоясига етказилади.

Ленин номли колхознинг Ўзбекистонда хизмат кўрсатган пахтакор Нуъмон Зоирхўжаев бошлиқ 3-бригадаси аъзолари кунлик теримда энг юқори кўрсаткичларга эришмоқдалар. Масалан, ўтган куни бригадада йиллик планнинг 2,5 проценти миқдорида пахта тайёрланди. Жами тайёрланган пахта эса 14 процентдан ошди.

● ПИСКЕНТ

РАЙОН матлубот жамиятига қарашли 6 та автолавка, 20 та сотувчисиз дўкон пахтакорларга хизмат қилаётир. Автолавкалар ҳар куни қатъий график асосида хўжаликларга чиқмоқда.

Шуниси диққатга сазоворки, ҳар бир бригаданинг дала шийпонида автолавкалар келадиган кун аниқ кўрсатиб қўйилган. Пахтакорлар Тўлқин Норбўтаев, Деҳқон Нуъмонов каби сотувчилар хизматидан мамнун бўлишяпти.

● КОММУНИСТИК

БИР НЕЧА хизмат турларини ўз ичига олган агитпоезд аъзолари актив фаолият кўрсатишмоқда. Врачлар, маиший хизмат кўрсатиш пункти ходимлари, санъаткорлар, савдо ходимлари авваллан тузилган график бўйича ҳаракат қилмоқдалар. Улар ўтган куни «Политотдел» колхози дала шийпонларида бўлишди. Кеча эса «Правда» колхози аъзоларига хизмат кўрсатишди.

● ЎРТА ЧИРЧИҚ

А. ИКРОМОВ номли колхознинг Асқар Ўсаров раҳбарлик қилаётган 4-бригадаси чевар теримчиси Ҳосилой Тошпўлатова ўтган куни хирмонга 187 килограмм «оқ олтин» тўкиб, хўжаликда рекорд натижага эришди. У мавсумда 11 тонна пахта териш мажбуриятини олган.

Ҳ. Тошпўлатованинг мусобақадош дугонаси Мамлакат Исақулова ҳар куни 150 килограммдан ошириб пахта тераётир. У мавсумда 14 тонна «оқ олтин» теришга аҳд қилган.

ХУШХАБАР

ПАХТА ТАЙЁРЛАШ ПЛАНИ БАЖАРИЛДИ

БЕКОБОД районидаги «Ленинград» совхози 5-бўлимининг Нор Раҳмонов бошлиқ бригадаси пахтакорлари бу йилги мавсумда дастлабки меҳнат ғалабасини қўлга киритдилар. Қабул пунктларига 71 тонна чўл дурдонаси ҳадя этиб, пахта тайёрлаш йиллик планини энг қисқа муддатда бажаришди.

Чўл бағридан ўзлаштирилган 55 гектар майдонга бу йил биринчи марта чигит қадаган аҳил коллектив оғир шароитларда мўлжалдагидан ҳам мўл ҳосил етиштиришга муваффақ бўлди. Айни кунларда пахта терими жадал суръатларда олиб борилмоқда. Бригаданинг Ҳуриниса Раҳмонова, Азиза Бозорбоева каби чевар теримчилари кунига хирмонга 120—130 килограммдан «оқ олтин» териб тўкмоқдалар.

Уз имкониятларини аниқ ҳисобга олган пахтакорлар ҳосилдорликни 35 центнерга етказишга аҳд қилишди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросида

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси ўзининг навбатдаги мажлисида Уренгой—Помари — Ужгород газ қувури муддатидан илгари белгиланган қувватда ишга туширилганлиги тўғрисида СССР Нефть ва газ саноати корхоналари қурилиши министрлиги ва СССР Газ саноати министрлигининг ахборотини кўриб чиқди. Жаҳон практикасида ноёб бўлган ана шу инженерлик-техника иншоотининг тасдиқланган муддатдан олти ой олдин топширилиши иқтисодий ва сиёсий жиҳатдан катта аҳамиятга эга ва минг-минглаб меҳнат коллективларининг ажойиб ғалабаси бўлиб, уларнинг партия XXVI съездининг ёқилғи-энергетика комплексини янада ривожлантириш, Совет Иттифоқининг энергетика программасини бажариш ҳақидаги қарорларини амалга оширишга қўшган конкрет ҳиссасидир.

Шундан кейин КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси социалистик мусобақага якун ясаш ва унинг ғолибларини рағбатлантириш практикасини такомиллаштириш тўғрисидаги масалани муҳокама қилди. Партия, совет, касаба союз, комсомол ва хўжалик органлари бу соҳада анча иш қилмоқдалар, омманинг ижодий ташаббусини ривожлантиришга, мусобақани кенг авж олдиришга актив ёрдам бермоқдалар.

Шу билан бирга меҳнаткашларни барча кўрсаткичлар юзасидан план ва мажбуриятларни бажаришга сафарбар қилиш учун социалистик мусобақанинг катта имкониятларидан ҳали тўлиқ фойдаланилмаётир. Ишлаб чиқаришни ривожлантириш, меҳнатни ташкил этиш ҳамда рағбатлантиришнинг бригада формасини ёйиш билан боғланган янги талаблар ва шарт-шароитлар ҳамма жойда ҳам ҳисобга олинмоқда, деб бўлмайди. Куч-ғайратларини тўла сарфлаб меҳнат қилмай, ўртача натижалар билан қаноатланиб қолаётган коллективлар ва ходимлар кўпинча мусобақа ташкилотчиларининг диққат-эътиборидан четда қолмоқда. Мусобақа якунларини чиқариш вақтида ҳамиша ҳам лозим даражада талаб қўйилмоқда деб бўлмайди, илғор ходимларни маънавий ва моддий рағбатлантириш учун мавжуд имкониятлардан етарли даражада фойдаланилмаётир.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси социалистик мусобақани ташкил қилишни яхшилаш ўн биринчи беш йиллик топшириқларини муваффақиятли бажариш учун курашда мусобақанинг таъсирчанлигини ошириш, мусобақа якунларини чиқариш ва ғолибларни рағбатлантириш практикасини такомиллаштириш, бу ишдаги камчиликларни йўқотиш юзасидан чоралар кўриш зарур эканлигини кўрсатди. Мусобақадошларнинг асосий эътиборини меҳнат унумдорлигини жадал ўстириш, маҳсулот сифатини ошириш, ишлаб чиқариш ҳажмини кўпайтиришга, шартномалар ва буюртмалар бўйича маҳсулот етказиб бериш режаларини бажаришга, ишлаб чиқариш қувватларидан яхшироқ фойдаланиш, моддий ва меҳнат ресурсларини тежашга, фан-техника тараққиёти ютуқларини ишлаб чиқаришга жорий этишга, интизомни мустаҳкамлашга қаратиш вазифаси таъкидлаб ўтилди. Социалистик мажбуриятларни ишлаб чиқиш ва мусобақа якунларини чиқаришда меҳнат коллективларининг ролини янада ошириш, илғор тажрибани қўллаб-қувватлаш ва оммалаштириш, социалистик мусобақанинг тарбиявий кучидан кенгроқ фойдаланиш муҳим аҳамиятга молик эканлиги қайд этилди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси Москва ва Ленинград шаҳар партия комитетларининг Москва ва Ленинград шаҳарларини иқтисодий ва социал жиҳатдан комплекс ривожлантиришни планлаштиришни янада такомиллаштириш тўғрисидаги таклифларини кўриб чиқди. КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг мазкур масала юзасидан қабул қилинган қарорида Москва ва Ленинград территориясида хўжалик тармоқларини бамаслаҳат келишиб, ўзаро боғланган ҳолда ривожлантириш, ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, меҳнат ресурслари ва бошқа ресурслардан оқилона фойдаланиш учун министрликлар, идораларнинг, шаҳар советлари ижроия комитетларининг жавобгарлигини кучайтириш кўзда тутилади. Москва шаҳар ижроия комитети ва Ленинград шаҳар ижроия комитетининг халқ истеъмол молларини ишлаб чиқаришни ташкил қилиш, шаҳарда комплекс қурилишларни таъминлаш, капитал маблағлар ва қурилиш-монтаж ишларини планлаштириш, меҳнат коллективларининг розилиги билан корхона ва ташкилотлардаги иқтисодий рағбатлантириш фондлари маблағларининг бир қисмини Москва ва Ленинградни ривожлантириш борасида етилган проблемаларни ҳал этишга жалб қилиш соҳасидаги ваколатлари кенгайтирилди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг мажлисида ўртоқ Н. А. Тихоновнинг ГФР федерал банки президенти К. О. Пель билан учрашуви якунларини муҳокама қилди ва маъқуллади. Шу учрашув вақтида ҳар икки мамлакат ўртасида савдо-иқтисодий муносабатларни ривожлантириш масалалари кўриб чиқилган эди.

Сиёсий бюро ўртоқ Г. А. Алиевнинг АҚШ қишлоқ хўжалик министри Ж. Блок билан қилган суҳбати якунларини маъқуллади. М. С. Горбачевнинг Канада парламент делегацияси билан суҳбат тўғрисидаги ахбороти тингланди ва маъқулланди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси мажлисида мамлакатнинг ички ҳаётига доир, қардош социалистик давлатларнинг ҳамкорлигини чуқурлаштириш, Совет Иттифоқининг тинчликсевар ташқи сиёсатини амалга оширишга доир бошқа баъзи масалалар кўриб чиқилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросида

Бюронинг бўлиб ўтган мажлисида республика капитал қурилишидаги аҳвол кўриб чиқилди. Саккиз ой ичида капитал маблағларни ўзлаштириш ва қурилиш-монтаж ишлари юзасидан колоқликка йўл қўйилганлиги айтилди. Енгил саноат корхоналари ҳамда минерал ўғит ишлаб чиқарувчи янги корхоналарни қуриш суръатлари паст. Бир қанча областлар, шаҳарлар ва районларда уй-жойлар, агросаноат комплекси, соғлиқни сақлаш ва социал маданий-маиший объектлар секин қурилмоқда. Область партия комитетларига бюро мажлисларида шу йилнинг саккиз ойи мобайнидаги капитал қурилиш якунларини муҳокама қилиш ҳамда пландаги ҳамма асосий фондлар саноат, хўжалик, уй-жой ва маданий-маиший аҳамиятдаги ишга тушириладиган объектлар битказилишини, қурилиш-монтаж ишларига ажратилган капитал маблағлар ва воситалар тўла ўзлаштирилишини таъминловчи тадбирларни амалга ошириш вазифаси топширилди. Қурилиш ва монтаж министрликлари ҳамда идораларига, капитал қурилиш масалаларини ҳал этиш билан боғланган бошқа республика ташкилотларига тегишли кўрсатмалар берилди.

Бюро Ўзбекистон ССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1983 йилги Давлат плани ҳамда республика меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитети ва КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Ю. В. Андроповнинг кўрсатмалари асосида зиммаларига олган социалистик мажбуриятлар қандай бажарилаётганини кўриб чиқди. Шу йўналишдаги ишларни тезлатиш ва самарадорлигини ошириш, беш йиллик учинчи йилининг план ва социалистик мажбуриятлари сўзсиз бажарилиши юзасидан тадбирлар белгилаб чиқилди.

Бюро халқ истеъмол молларини ишлаб чиқариш ва савдо республика комиссияси составини тасдиқлади. Республика партия хўжалик активининг йиғилишида харидоргир моллар ишлаб чиқаришни ва хилини кўпайтириш, хизмат доираси ва савдо ишларини яхшилаш юзасидан белгиланган қўшимча топшириқлар қандай бажарилаётганлиги тўғрисидаги масалаларни кўриб чиқишга қарор қилинди.

Бошқа баъзи масалалар ҳам кўриб чиқилди.

МУСОБАҚА ИЛҒОРЛАРИГА ҚИЗИЛ БАЙРОҚЛАР

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети ва Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети давлатга пахта сотиш юзасидан областлар, районлар, совхозлар ва колхозлар ўртасидаги социалистик мусобақанинг 1983 йил мавсум бошидан буёнги якунларини кўриб чиқдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети ва Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроқлари **Бухоро областига, шу областнинг Ғиждувон ва Шофиркон районларига, Навоий областининг Қизилтепа районига, шу областнинг Навбаҳор районидаги қўриқ «Дружба» совхозига, Сурхондарё область Қумқўрғон районидаги Ульянов номли совхозга, Бухоро область Ғиждувон районидаги «Пахтаобод» колхозига, Сурхондарё область Қумқўрғон районидаги «Қизил Октябрь» колхозига** берилди.

КПСС ДЕЛЕГАЦИЯСИ ЖЎНАБ КЕТДИ

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов бошчилигидаги КПСС делегацияси 11 сентябрь куни социалистик Эфиопияга жўнаб кетди. Делегация Аддис-Абебада В. И. Ленинга қўйилган Африка қитъасидаги биринчи ҳайкалнинг очилиш маросимида, Эфиопия революциясининг тўққиз йиллиги байрамида қатнашади.

Аддис-Абеба аэропортида делегацияни Африка меҳнаткашлари партияси ташкилот комиссияси (ЭМПТК) Марказий Комитетининг аъзоси Вабишет Дессие, бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

* * *

Ш. Р. Рашидов бу ерга етиб келгач, қуйидаги баёнотни берди: «Сизларнинг диёрингизга қадам қўяр эканмиз, аввало дўст эфиоп халқига ва унинг раҳбарларига, социалистик Эфиопиянинг содиқ фарзанди, ўз ватанининг озодлиги ва равнақи учун толмас курашчи ўртоқ Менгисту Хайле Мариамга бутун совет халқидан, совет коммунистларидан, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетидан ва КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиуми Раиси ўртоқ Юрий Владимирович Андроповдан оташин салом ва самимий тилаклар топширишни истаймиз.

Сизлар ўз революциянгизнинг тўққиз йиллигини нишонлаётган кунларда социалистик Эфиопияга келиш имконияти туғилганидан астойдил мамнунмиз. Шу байрам кунларида биз тўққиз йил муқаддам монархия режимини довюракларча штурм қилишга отланган кишиларнинг мардлигига таҳсин айтамиз. Ички контрреволюцияга ва ташқи агрессорга қарши оғир жангларда ўз ватанининг озодлиги, мустақиллиги, территориал бутунлигини қаттиқ туриб ҳимоя қилиб қолган, ҳозир эса Эфиопияда бўлажак социалистик жамият асосларини қуришга бутун кучларини сарфлаётган шонли революция ҳимоячиларини табриклаймиз.

Ўтган тўққиз йил мобайнида Эфиопиянинг халқаро обрў-эътибори анча ўсди. Ҳозир у халқларнинг империализмга, янги мустамлакачиликка ва ирқчиликка қарши, бутун дунёда тинчлик ва тараққиёт учун курашнинг олдинги сафларида бормоқда.

Бизнинг делегациямиз Эфиопияда Аддис-Абебадаги Владимир Ильич Ленин ҳайкали очилишига қатнашишдек юксак миссия билан келди.

Улуғ революционер ва бутун дунё меҳнаткашларининг йўлбошчиси Владимир Ильич Ленин бизга порлоқ келажак учун, халқлар ўртасида тинчлик ва социал тараққиёт учун курашда барча мамлакатлар меҳнаткашларининг интернационал бирлигини тинимсиз мустаҳкамлашни васият қилган эди. Шу васиятларга садоқатли совет кишилари социалистик ривожланиш йўлини танлаб олган Эфиопия халқини муттасил қўллаб-қувватлайдилар. Улар СССР билан социалистик Эфиопия ўртасида дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартнома ҳамда КПСС билан ЭМПТК ўртасидаги ҳамкорлик ҳақидаги битимнинг мустаҳкам асосида муваффақиятли равишда ривожланиб бораётган ҳар томонлама Совет-Эфиопия алоқаларини янада мустаҳкамлашга муҳим аҳамият берадилар.

Катта байрам — революция куни арафасида биз Эфиопия халқига чин кўнгилдан бахт-саодат, эсон-омонлик ва янги турмуш қуришда муваффақиятлар тилаймиз».

(ТАСС).

ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИДА УЧРАШУВ

Тошкент ва Иваново областлари меҳнаткашлари азалдан ўзаро дўстона алоқалар ўрнатганлар. Мусобақадош дўстлар мунтазам алоқа боғлаб турадилар, тажриба алмашадилар.

Тошкентнинг 2 минг йиллик байрами тантаналарига Иваново шаҳар партия комитетининг биринчи секретари М. С. Гречин, Иваново меланж комбинатининг йигирувчиси И. П. Соколова, шаҳар партия комитети пропаганда ва агитация бўлимининг мудири К. Ф. Ивановдан иборат Иваново шаҳар делегацияси Ўзбекистон пойтахтига келди.

10 сентябрь куни ивановолик меҳмонларни Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари М. М. Мусахонов қабул қилди. Бўлиб ўтган дўстона суҳбат вақтида М. М. Мусахонов меҳмонларга областимизда ўн биринчи беш йилликнинг учинчи йили планларини бажариш юзасидан олиб борилаётган ишлар, шаҳар ва қишлоқ меҳнаткашлари Тошкентнинг 2 минг йиллик юбилейини қандай ютуқлар билан кутиб олганликлари ҳақида гапириб берди.

М. С. Гречин Иваново области делегацияси Ўзбекистон пойтахтида самимий қабул қилинганлиги муносабати билан миннатдорчилик изҳор этиб, тўқимачилар шаҳрининг меҳнаткашлари мусобақадош дўстлар билан алоқаларни янада мустаҳкамлаб боражакларига, Ўзбекистонда етиштирилган «оқ олтин»дан сифатли ва нафис матолар тайёрлашларига ишонтирди.

Суҳбатда Тошкент область партия комитетининг иккинчи секретари В. А. Антонов, область партия комитетининг секретари А. М. Хўжаев, Фрунзе район партия комитетининг биринчи секретари С. А. Хўжаева ўртоқлар ҳозир бўлдилар.

ЎЗБЕКИСТОН УЛУҒ АЛЛОМАНИ ШАРАФЛАМОҚДА

Тошкентда ал-Хоразмийнинг 1200 йиллигига бағишланган тантаналар

ЎРТА АСР ШАРҚИНИНГ УЛУҒ ОЛИМИ ВА МУТАФАККИРИ МУҲАММАД ИБН МУСО ХОРАЗМИЙ (АЛ-ХОРАЗМИЙ)НИНГ 1200 ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАНИБ БИР НЕЧА КУН МУҚАДДАМ МОСКВАДА БОШЛАНГАН ТАНТАНАЛАР ЎЗБЕКИСТОНДА ДАВОМ ЭТТИРИЛМОҚДА

Ўзбек халқининг улуғ фарзанди юбилейини республика кенг миқёсда нишонламоқда. Унинг минг йил оша бизгача етиб келган илмий рисолалари нашрга тайёрланиб қайта чиқарилди, ал-Хоразмийнинг сиймоси санъат усталарини кинофильмлар, музика ва сураткашлик асарлари яратишга руҳлантирди. Ўзбекистон пойтахтида улуғ алломанинг муаззам ҳайкали очилди.

Алишер Навоий номидаги давлат академик Катта театрида 10 сентябрь куни ал-Хоразмий туғилган куннинг 1200 йиллигига бағишланган тантанали юбилей мажлиси бўлиб ўтди. Республика жамоатчилигининг намояндалари билан бирга кўпдан-кўп меҳмонлар — қардош республикаларнинг, социалистик мамлакатларнинг, бошқа бир қанча давлатларнинг вакиллари, ЮНЕСКО Коммуникацияни ривожлантириш халқаро программаси Ҳукуматлараро кенгашнинг тўртинчи сессияси қатнашчилари бу ерга келдилар.

Президиумда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлари Е. А. Айтмуротов, И. Г. Анисимкин, Ю. П. Максимов, В. К. Михайлов, М. М. Мусахонов, Т. Н. Осетров, О. У. Салимов, И. Б. Усмонхўжаев, Н. Ж. Худойбердиев, Н. М. Маҳмудова, У. У. Умаров бор эди. Улар билан бирга Иваново шаҳар партия комитетининг биринчи секретари М. С. Гречин, Олмаота шаҳар партия комитетининг биринчи секретари А. Ж. Қуйчуманов, Душанба шаҳар партия комитетининг биринчи секретари А. Ҳ. Ҳалимов, Фрунзе шаҳар партия комитетининг биринчи секретари К. М. Молдобоев, Ашхобод шаҳар партия комитетининг биринчи секретари С. А. Ниёзов, таниқли совет ва чет эл олимлари ўтиришибди.

Тантанали мажлисни СССР Фанлар академиясининг вице-президенти, КПСС Марказий Комитети аъзоси, академик П. Н. **Федосеев** кириш нутқи сўзлаб очди.

Совет ва жаҳон илмий жамоатчилиги, деди у, шу кунларда ўрта аср Шарқининг атоқли олими, илмий билимлар кўпгина соҳаларининг асосчиси Муҳаммад ибн Мусо ал-Хоразмийнинг 1200 йиллигини нишонламоқда. Яқинда ЮНЕСКО Бош директори Амаду Махтар М'Боу жаноблари бошлиқ ЮНЕСКО намояндалари иштирокида Москвада илмий жамоатчиликнинг тантанали йиғилиши бўлиб ўтди.

Улуғ олимнинг юбилейи Совет Ўзбекистонида ва унинг қадимий области Хоразмда, олимнинг юртида, айниқса, кенг ва зўр активлик билан нишонланиши табиийдир.

Кеча биз, Тошкентнинг энг чиройли майдонларидан бирида Хоразмийнинг муҳташам ва шу билан бирга нафис ҳайкалини очдик. Бу ҳайкал унинг ўз замони билан алоқасини ва келажакка бўлган интилишини нишонлайди. Бугун Тошкентда кўпгина совет ва чет эл олимларининг иштирокида Хоразмий ижодига бағишланган илмий конференция очилди. Конференция сўнгра ўз ишини Урганчда давом эттиради.

Ҳозирги вақтда Совет Ўзбекистонининг составига кирган ўрта аср Хоразмида туғилган фаннинг донг чиқарган арбобини ҳурматлаш ва унга миннатдорчилик билдириш учун биз ҳозир серқуёш Тошкентдаги ана шу ажойиб театр залида тантанали мажлисга тўпландик.

Жаҳон миқёсидаги атоқли олимнинг бир минг икки юз йиллиги вақт жиҳатидан Совет Ўзбекистони пойтахти Тошкент шаҳрининг икки минг йиллигига тўғри келганлиги диққатга сазовордир. Тошкент юбилейи ўзбек халқининггина эмас, шу билан бирга кўпмиллатли Совет Иттифоқи барча меҳнаткашларининг ҳам улкан байрамидир. Тошкентнинг икки минг йиллиги халқларимизнинг бой тарихий анъаналари билан, бугунги кунда ягона Совет Социалистик давлатига бирлашган диёрда цивилизация ривожининг кўп асрлик тарихи билан боғлангандир.

Кеча Тошкентнинг 2000 йиллигига ва шаҳарга Ленин ордени топширилишига бағишланган тантанали йиғилишда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Шароф Рашидович Рашидов Тошкентнинг тарихий ривожланишини ва Совет Ўзбекистони эришган жуда катта ютуқларни ёрқин ва чуқур ёритиб берди. Биз Тошкент шаҳри гражданларини шонли юбилей ва Ленин ордени билан мукофотланиши билан барча совет ва чет эл олимлари номидан самимий муборакбод этамиз.

Биз ҳар қандай атоқли олимнинг фаолиятини ўрганган ва унинг хизматларига баҳо берганда, у фойдаланган ва ўзидан олдин ўтган ўтмишдошлари ва замондошлари эришган ютуқларни ҳам ҳисобга оламиз. Лекин энг муҳими шуки,

(Давоми иккинчи бетда).

Н. Ж. ХУДОЙБЕРДИЕВ доклади

Бу йил ЮНЕСКОнинг қарорига биноан шонли тарихий сана — ўрта аср Шарқининг улуғ алломаси Муҳаммад ибн Мусо Ал-Хоразмий туғилган куннинг 1200 йиллиги бутун дунёда нишонланмоқда.

Бизнинг мамлакатимизда, ал-Хоразмий Ватани — Ўзбекистонда юбилей тантаналари алоҳида завқ-шавқ билан ўтмоқда. Партиямиз билан Совет давлатимизнинг асосчиси улуғ Ленин бизга кўп асрлар мобайнидаги тарихий тараққиёт жараёнида инсоният ҳосил қилган илғор меросга, совет кўп миллатли социалистик давлати фани ва маданиятининг жуда бой хазинаси ажралмас қисмини ташкил этувчи маънавий бойликларга имкон борича эътибор бериб, ардоқлаб, муносабатда бўлишни васият қилган эди.

Совет кишилари ўзининг ноёб ижодий дурдоналари билан жаҳон фанини ривожлантиришга чинакам тарихий ҳисса қўшган ал-Хоразмийнинг даҳосига бениҳоя зўр ҳурмат, астойдил миннатдорчилик туйғулари билан муножаат этадилар.

Ўтган даврлардаги атоқли шахсларнинг шонли юбилейлари мамлакатимизда ижтимоий, илмий ва маданий ҳаётнинг энг муҳим воқеалари бўлиб қолганлиги, коммунистик жамият қуриш йўлидаги улуғвор ютуқларнинг умумхалқ кўрикларига доимо айланиб кетаётганлиги мутлақо қонуниятлидир.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг ҳамма халқлари, барча миллатлари ўз ораларидан етиштириб чиқарган истеъдодли ва иқтидорли кишилар Ватанимизнинггина эмас, бутун дунё цивилизациясининг ҳам ифтихоридир. Кўп миллатли совет халқи атоқли рус олимлари Михаил Васильевич Ломоносов, Лобачевский, Менделеев, Попов, Жуковский, Чернишевский, мамлакатимиз бошқа халқларининг машҳур олимлари, мутафаккирлари — Шота Руставели, Низомий, Жомий, Сковорода, Чўқон Валихонов, Давид Анахта, Махтумқули ва дунёга шуҳрат қозонган бошқа кўпгина алломалар порлоқ хотирасини муносиб равишда сақламоқдалар. Уларнинг тилларда достон бўлган номлари ва ишлари ҳеч қачон сўнмайди, уларнинг Ватанимизнинг қудратини равнақ топтириш йўлидаги, унинг ҳар томонлама тараққиёти ва халқ бахт-саодати йўлидаги ижодий илҳом ва тинимсиз кураш билан тўлиб-тошган ажойиб ишлари, илмий ва ҳаётий жасоратлари миннатдор авлодларнинг фикри-зикрини ҳамиша ўзига ром этгусидир.

Улуғ илмий-мерос — инсониятнинг эзгу орзу-умидларига хизмат қилиши лозим бўлган жуда бебаҳо хазинадир. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Юрий Владимирович Андропов уқтириб ўтганидек, «маданиятларнинг бир-бирини ўзаро бойитишини янада самаралироқ қилиш, халқларимиздан ҳар бирининг маданияти бераётган жамики яхшиликлардан барча кишиларни тобора кенг баҳраманд қилиш» зарур.

Ал-Хоразмий юбилейининг байрам қилиниши ҳам мана шу жуда олижаноб мақсадга шак-шубҳасиз хизмат қилади, бу байрам унинг доно кашфиётлари жаҳон цивилизацияси учун ўйнаётган ролни ва унинг сўнмас аҳамиятини янада чуқурроқ ўрганишга ва идрок этишга кўмаклашади.

СССР Фанлар академиясининг вице-президенти, атоқли олим ва жамоат арбоби Петр Николаевич Федосеев бошчилигидаги ал-Хоразмий юбилейини ўтказувчи Бутуниттифоқ ташкилот комитети катта ва самарали иш қилди.

Юбилей муносабати билан республикамиздаги партия, давлат, жамоат ташкилотлари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети раҳбарлигида кенг миқёсдаги ташвиқотчилик, илмий-маърифатпарварлик ишини олиб бормоқдалар.

Яқинда Ватанимиз пойтахти — Москвада ал-Хоразмийнинг 1200 йиллигига бағишлаб ўтказилган ҳамда мамлакатнинг илмий марказлари ва жамоат ташкилотлари намояндалари иштирок этган тантанали мажлис совет кишиларининг бутун жаҳонга машҳур мутафаккир хотирасига чуқур ҳурмат билан қараётганликларини жозибали равишда намойиш этди. Шу мажлисда ЮНЕСКО Бош директори доктор Амаду Махтар М'Боу сўзлаган нутқ зўр таассурот қолдирди. У ал-Хоразмий шу кунларда ЮНЕСКО амал қилаётган шиорни ўз шахсида мужассамлаштирган Шарқнинг улуғ фарзандлари билан бир қаторда турганлигини таъкидлади.

Бугун Ўзбекистонда ҳам катта байрам бошланди. Азиз ва муҳтарам меҳмонлар — иттифоқдош республикаларнинг, қардош социалистик мамлакатларнинг, бир қанча бошқа давлатларнинг вакиллари, таниқли совет ва

(Давоми иккинчи бетда).

ЎЗБЕКИСТОН УЛУҒ АЛЛОМАНИ ШАРАФЛАМОҚДА

(Боши 1-бетда).

давр талабларидан ва халқ ҳаёти шароитларидан олимнинг фикри-зикри ва муддаоларини тушунтириб бериш муҳимдир.

Шу ҳолатни таъкидлаб ўтмоқчиманки, олим қаерда, қайси шаҳарларда ва ўлкада меҳнат қилмасин, Хоразмийнинг бутун илмий фаолияти, унинг илмий жасорати жаҳоннинг турли мамлакатларидаги илм-фан ютуқларигагина эмас, аввало жонажон Хоразмнинг моддий ютуқлари ва маданий анъаналарига таянади.

Яқин вақтгача тарих фанида Шарқнинг илмий меросига етарли баҳо берилмасди, бир қанча шарқий регионларда эса Ўрта Осиё областларининг роли пасайтириб кўрсатиларди. Баъзи тарихчилар илм-фаннинг тарихий ривожланиш манзарасини шундай тасвирлайдиларки, Ўрта асрлар Шарқида унинг марказлари гоҳ Дамашқда, гоҳ Бағдодда, гоҳ Миср шаҳарларида бўлган. Бунда Ўрта Осиё регионы олис ва қолоқ чекка ўлка сифатида қаралардп, бу ўлка цивилизациянинг ана шу марказларидан бирининг қандайдир олис нурларидан баҳраманд бўлган. Шу билан бирга айни ана шу Араб Шарқининг чекка ўлкаси деб аталган жойлардан Форобий, Беруний, Ибн Сино ва уларнинг буюк ўтмишдоши ал-Хоразмий сингари жаҳон цивилизациясининг алломалари етишиб чиққанлиги эсдан чиқариб қўйиларди. Улар ўзаро урушлар ва ташқи босқинлар, маҳаллий маъмурларнинг қисуви шароитларида ва бошқа турли сабабларга кўра ўз ерларидан кетиб, ташқи илмий марказларда илмий ишни давом эттиришга мажбур бўлганликлари Ўрта Осиё регионы ва унга ёндош ерлар ўша замон учун юксак маданият даражасига эга бўлиб қўшни мамлакатларнинг ютуқларини қабул қилишдан ташқари уларнинг ўзлари ҳам қўшни мамлакатларга ғоят катта таъсир кўрсатганликларини ҳеч бир тўса олмайди. Шу атоқли энциклопедист олимларнинг фаолияти Бағдод ёки Дамашқ, ёхуд бошқа шаҳарлардаги илмий марказлар шуҳратини оширган бўлса, бу нарса Ўрта Осиёнинг илмий анъаналари, унинг хўжалик ва маданият соҳасидаги асосий ютуқлари Ўрта асрдаги бутун Шарққагина эмас, шу билан бирга Европа дунёсига ҳам катта таъсир кўрсатганлигидан далолат беради.

Умуман диёримизнинг машҳур кишиларини чет мамлакатларда илмий фаолият билан шуғулланишларига тўғри келганига асосланиб Ватан фани тарихидан четга чиқаришдек ҳар қандай одатларга барҳам бермоқ керак. Ўрта асрдаги кўпгина олимлар ўз асарларини чет мамлакатлардаги илмий марказлар ва таълим марказларида яратганлар ва шунга асосланиб бирор мамлакат ўз ватандошларидан воз кечгани йўқ. Польшалик Коперник бир қанча ҳоллар сабабидан умр бўйи ўз мамлакатидан ташқарида яшашга мажбур бўлган, лекин у табиийки, Қуёш системасининг тузилишига қарашларда туб бурилиш ясаган польшалик буюк олим деб танилади.

Биз ватандошларимиз ишлаган ва асарларини яратган илмий марказларда жаҳон цивилизацияси тараққий топганлигининг катта аҳамиятини сира ҳам камситмоқчи эмасмиз. Биз шу марказларнинг ана шу олимлар камолотига ва уларнинг жаҳон цивилизациясига қўшадиган ҳиссасига кўрсатган таъсирини тўла-тўкис эътироф этамиз.

Бағдод, Дамашқ каби ўрта аср илмий марказлари аҳамиятини тан олганимиз ҳолда улар Ўрта Осиё регионидаги атоқли олимларнинг фаолияти туфайли жаҳонга кўпроқ танилганлигини унута олмаймиз. Ўрта аср Ўрта Осиёсидан чиққан кишилар шу марказларнинг аҳамиятини кучайтириш орқали ўз ўлкаларининг ҳам шуҳратини ёйдилар ва бу шуҳрат асрлар оша сўнмаяжак. Турли мамлакатлар олимлари ва илмий марказларининг илм-фанни ривожлантиришдаги ҳамкорлиги ва ўзаро таъсирини биз шундай тушунамиз.

Ал-Хоразмий ижоди, унинг кўпгина билим соҳаларига қўшган буюк ҳиссаси тўғрисида жаҳоннинг кўпгина мамлакатларида кўплаб асарлар ёзилган. Мамлакатимизнинг илмий муассасалари ва нашриётлари шу юбилейга атаб олимнинг бир қанча рисолалари ва тўпламларини чоп этди. Бу асарлар олим ижодининг таҳлилига ҳамда жаҳон цивилизациясининг кейинги тараққиёти учун олим илмий тадқиқотларининг аҳамиятига бағишланган. Ал-Хоразмийга бағишланган юбилей тадбирларини ташкил этиш Бутуниттифоқ комитети ал-Хоразмий барча асарларини фаол йиғиш, уларни шарҳлаш ва нашр этишни ташкил қилишни ўз вазифаси деб ҳисоблади. Ана шу вазифа муваффақият билан бажарилди, деб бу ерда маълум қила оламиз. Хоразмийнинг юбилейига атаб нашр этилган асарлари ҳамда унинг фаолияти тўғрисидаги тўпламлар каттагина бир кутубхоначани ташкил этади, дейиш мумкин.

Ўзимнинг кириш нутқимда Хоразмий қилган кашфиётлар ва хулосаларни батафсил таърифлаб ўтишни назарда тутмадим. Мен ўтмишдошларимизнинг, айниқса ал-Хоразмийнинг бой илмий меросини ўзлаштиришдан оладиган сабоқларимиз ва хулосаларимиз хусусида тўхталиб ўтишни истардим.

Таъкидлаб ўтиш лозим бўлган биринчи хулоса шуки, илмий изланишларнинг практика билан алоқаси заруратидир, зеро шундай алоқа илмий билишнинг ўсиши ва инсоният тараққиётининг кучли манбаи бўлиб хизмат қилади. Хоразмийнинг ўзи шу ҳақиқатни яхши тушуниб ўзининг барча илмий изланишлари билан ўз даври эҳтиёжларига жавоб беришга ҳаракат қилганлигини эслатиб ўтаман. Ҳақиқатда ҳам гапириш, ёзиш ва ўқишни билиб олган одамлар ҳисоблаш ва ўлчашни, кенгликни ва вақтни ўлчашни, турган жойлари ва тарихий координатларда мўлжал ола билишлари, ҳозирни ўтмиш билан қиёслай билишлари ҳам керак эди. Ал-Хоразмийнинг асосий фаолияти айни шу вазифаларга бағишланганлиги эътиборга сазовордир. У математика, шу жумладан арифметика, алгебра, геометрия соҳасидаги асарлари билан шуҳрат қозонди. Унинг илмий меросида география ва астрономияга бағишланган асарлари энг муҳим ўрин эгаллайди. У тарих масалаларига, шу жумладан Ўрта Осиё тарихи масаласига катта эътибор берди. Буларнинг ҳаммаси кишиларнинг кундалик амалий фаолиятига ёрдам бериши керак эди. Математика ва геометриянинг ривожисиз суғориладиган деҳқончиликни ривожлантириб бўлмас, каналлар, тўғонлар ва ирригация иншоотларини қуриб бўлмасди. Аниқ ҳисоб ва ўлчовсиз муҳташам саройлар, истеҳкомлар, ҳар хил мадраса ва ибодатхоналарни қуриб бўлмасди. Ҳисоб илмини ривожлантирмай ҳунармандчилик ва савдо-сотиқ оборотини кенгайтириб, кўпдан-кўп карвон йўлларини очиб бўлмасди. Кенг халқаро алоқа ва муносабатларни ривожлантириш учун эса узоқ-яқин жойларнинг географиясини билмай, шаҳарларнинг координаталарини ўлчамай, қуруқлик ва денгиз районларининг карталарини тузмай иш қилиб бўлмасди. Вақтни ўлчаш ва жойнинг ҳолатини аниқлаш учун мураккаб астрономик тадқиқотларсиз ҳеч нарса қилиб бўлмасди. Хоразмий ва бошқа олимларнинг асарлари ёрдами туфайли қуёшга, юлдузларга қараб йўл танлашни билиш, кенглик ва вақтни аниқлаш учун приборлар яратиш мумкин бўлди. Тарихни билмаган халқ насл-насабсиз кишига ўхшаб қолади.

Шу масалаларнинг ҳаммаси Хоразмий асарларида ёритилди ва у амалий ишларда ўзининг илмий изланишлари одамларга наф келтирганлиги билан ҳақли равишда фахрлана олади. Буни шунинг учун ҳам эслатиб ўтаяпманки, ҳозирги вақтда фан билан практиканинг алоқаси тўғрисидаги масала етук социализмнинг тараққиёти ва уни такомиллаштириш ишида ғоят катта аҳамият касб этди.

КПСС Марказий Комитетининг яқинда бўлиб ўтган июнь Пленуми ижтимоий ва табиий фанлар эътиборини практикага, фан-техника ва социал тараққиёт вазифаларини ҳал этишга қатъиян буриш зарурлигини таъкидлади. КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукуматининг фан-техника тараққиётини тезлаштириш тўғрисида яқинда қабул қилган қарори фаннинг практика билан, жамиятимизнинг эҳтиёжлари билан алоқаларини мустаҳкамлаш ҳаётий зарурлигини яна бир карра эслатади ва таъкидлайди.

Иккинчидан, — ал-Хоразмийнинг 1200 йиллигига бағишланган юбилей тадбирларидан хулоса сифатида таъкидлайдиган гапим фанни одамлар, халқлар, миллатларни бирлаштирувчи кучли маънавий қурол сифатида тушунишдир. Кўп асрлар мобайнида, ҳаттоки, ўзаро ётлашиш ва халқлар ўртасида урушлар бўлиб турган шароитларда ҳам одамзот бирлигини исботлаш, кишилар ўртасида нормал инсоний муносабатлар ўрнатиш учун илм-фаннинг, илмий алоқаларнинг аҳамияти ҳеч қачон йўқолган эмас. Асрлар мобайнида, эксплуататор синфлар ҳукмронлиги шароитларида, ҳозирда ҳам капитал ҳокимияти қутираётган жойларда илм-фанни инсониятга қарши ғаразли мақсадларга мослашга уриниб келдилар ва ҳозирда ҳам шундай қилмоқдалар.

Социализм ана шу жиҳатдан ҳам бурилиш ясади. Айни социализм шароитларида халқларнинг ҳамкорлиги ва самарали бунёдкорлик фаолиятини ривожлантиришда илм-фаннинг роли тобора кучайиб бормоқда. Совет Иттифоқида халқларнинг қардошларча дўстлиги меҳнат аҳли — ишчилар, колхозчилар, зиёлилар иттифоқига асосланиб, энг илғор фан бўлмиш марксизм-ленинизм негизида мустаҳкамланмоқда. Пролетар, социалистик интернационализм бу фаннинг туб принципи ҳисобланади.

Барча Совет республикалари сингари Совет Ўзбекистонининг катта ютуқлари — ленинча миллий сиёсат амалга оширилишининг натижаси бўлиб, халқларнинг тўла тенг ҳуқуқлилиги ва қардошларча ҳамкорлиги, ихтиёрий ва бузилмас иттифоқдаги ҳар бир миллат ва элатнинг эркин ривожланиши шунинг замнида ётади. Ўртоқ Ю. В. Андропов таъкидлаганидек «Ленин васиятлари, ленинча миллий сиёсат принциплари биз учун муқаддасдир. Биз шу васиятларга суяниб, уларни изчиллик билан амалга ошира бориб, Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи деган қудратли бир давлатни яратдик, бу давлатнинг яратилиши социализмнинг ривожланишида катта бир қадамгина эмас, шу билан бирга умумжаҳон тарихининг боришида энг муҳим ўзгариш моментларидан бири ҳам бўлди».

Тошкент ҳақли равишда интернационал шаҳар, халқлар дўстлиги шаҳри ҳисобланади. Бу ерда халқларнинг қардошларча дўстлигини мустаҳкамлашда, ленинча миллий сиёсат ва КПСС интернационалистик практикасининг ҳар қандай сохталаштирувчилари ва душманларига қарши курашда фан ва илмий жамоатчиликнинг роли ва вазифалари тўғрисида гапириб ўтишни, айниқса, жоиз деб ҳисоблаймиз.

Илм-фан — халқлар умумий меҳнатининг натижаси, халқлар халқаро ҳамкорлигининг самараси, бутун инсониятнинг ютуғи эканлигини англашни учинчи хулоса деб ҳисоблаш мумкин. Бошқа илғор олимлар сингари ал-Хоразмий ҳам илм-фан ва унинг намояндаларини қабиласи ёки ирқига қараб, қайси давлатга мансублигидан қатъи назар, уларни бирбиридан ажратмаган ва бирбирига қарама-қарши қўймаган. Илм-фан айни инсониятнинг умумий мулки сифатида ер юзидаги барча халқларнинг манфаатлари йўлида тинчлик ва тараққиётга хизмат қилмоғи даркор. Шунинг учун ҳам барча совет кишилари каби мамлакатимизнинг олимлари Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ва ҳукуматининг тинчликсевар сиёсатини якдиллик ва юксак активлик билан қўллаб-қувватламоқдалар, ўзларининг бутун кучғайратлари ва нуфузли таъсирини термоядро фалокатининг олдини олиш ишига сарфламоқдалар. Америка империализмининг жинояткорона агрессив сиёсати шундай фалокат хавфини вужудга келтирмоқда.

Совет олимлари империалистик агрессия хавфи олдида мамлакат мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш зарурлигини биладилар, албатта. Олимларимиз социалистик Ватанни ҳимоя этиш воситаларини такомиллаштиришда актив қатнашаётганликлари табиийдир. Лекин улар бу ишни қуролланиш пойгаси мақсадларида эмас, балки тинчликни ва чегараларимиз бузилмаслигини сақлаш йўлида қилмоқдалар. Биз ер юзида тинчлик қуролланишдаги рақобат билан эмас, балки қурол яроғларни токи одамларни қирадиган ҳар қандай воситалар батамом йўқотилгунига қадар қисқартириш йўли билан таъминланишини ҳамиша ёқлаб келдик ва ҳозирда ҳам шундай қиляпмиз.

Ўрта Осиёнинг буюк олими ал-Хоразмийнинг 1200 йиллигини, Тошкентнинг 2000 йиллик юбилейи кунларида алоҳида тантана билан ва кенг миқёсда нишонлаяпмиз. Бу нарса замонларнинг алоқаларини, тарихий анъаналарга ҳурмат эҳтиромимизни, халқларимиз босиб ўтган тарихий йўл улуғворлигини англашимизни таъкидлайди.

Кеча биз томоша қилиш шарафига муяссар бўлганимиз юбилей концерти — Совет Ўзбекистони ва барча Совет республикалари ажойиб бадиий ютуқларининг ёрқин намойиши, шу билан бирга қардошларча халқлар дўстлигининг, Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи улуғвор зафарларининг образли ифодасидир.

Орадан ўн етти йил ўтгач, инсоният бизнинг йил ҳисобимизга кўра ўз тарихининг икки минг йиллигини ҳисоблайди ва йигирма биринчи асрга қадам қўяди. Ажойиб Ўзбекистон Совет Республикасининг барча меҳнаткашларига келгуси йилларда, йигирманчи асрнинг охиригача коммунистик бунёдкорликда янги-янги ғалабаларга, цивилизациянинг янги-янги чўққиларига эришишларини истардим.

* * *

Муҳаммад ибн Мусо ал-Хоразмийнинг ҳаёти ва фаолияти, унинг илмий жасоратининг аҳамияти ҳақида республика юбилей ташкилот комитетининг раиси, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Н. Ж. Худойбердиев доклад қилди.

(Н. Ж. Худойбердиев доклади газетанинг 1-, 2- ва 3-саҳифаларида эълон қилинмоқда).

(Давоми учинчи бетда).

Н. Ж. ХУДОЙБЕРДИЕВ доклади

(Боши 1-бетда).

чет эл олимлари Ал-Хоразмий юбилейини биз билан бирга, республиканинг бутун халқи билан бирга нишонлаётганликларидан бениҳоя хурсандмиз.

Ал-Хоразмий юбилейига бағишланган тантаналарда шу қадар кўп ҳурматли меҳмонларнинг ҳозир бўлганлиги — унинг инсоният маънавий ва ижтимоий тараққиёти чўққиларини кўзловчи мангу барҳаёт илмий асарлари бутун халқ томонидан, бутун дунё миқёсида чинакам эътироф этилганлиги ва муносиб равишда баҳоланганлигининг яна бир ишонарли далили деб билмоқ керак.

Ал-Хоразмий шарафланаётганлигининг халқаро характери ва унинг илмий ижодиёти ўрганилаётганлиги турли мамлакатлар халқлари ўртасида дўстлик ва ҳамжиҳатликни мустаҳкамлашга, тинчлик идеаллари тантанаси учун курашга кўмаклашувчи, актив ҳамкорлигини кўрсатувчи яхши намуна эканини таъкидлаш муҳимдир.

Ал-Хоразмий яшаган ва ижод этганидан бери орадан ўн икки аср вақт ўтди. Аммо унинг номи, унинг мероси замон ўтиши билан эскиргани йўқ. Ўтган юз йилликлар мобайнида янги-янги авлодлар бир-бирининг ўрнини олди, битмас-туганмас ижодий ва ҳаётий кучга эга бўлган мутафаккирнинг ажойиб асарлари ўтмишда илм-фан, маорифнинг юксак мақсадларига, инсониятнинг манфаатларига қандай пишиқ-пухта хизмат қилган бўлса, ҳозир ҳам мана шундай хизмат қилиб келмоқда. Унинг улуғворлиги, унинг шоншуҳрати манбаи ҳам мана шундадир.

Ал-Хоразмий жаҳон илмфаннинг ҳамма эътироф қилган даҳосидир, унинг номини биз Шарқнинг Беруний, Ибн Сино, Форобий, Фирдавсий, Улуғбек, Навоий каби улуғ мутафаккирлари ҳамда олис ўтмиш асрларда ижод этган бошқа кўпгина атоқли олимлари ва маърифатпарварлари қаторида ифтихор билан тилга оламиз. Аммо биз шуни ҳам биламизки, ўтмишда яратилган маданият обидалари фақат саноқли кишиларнинггина мулки бўлган, халқ оммаси улардан баҳраманд бўла олмаган. Ўрта асрдаги бошқа олимлар каби ал-Хоразмийнинг илмий мероси мамлакатимизда Улуғ Октябрнинг ғалабаси натижасида ва Ленин партияси раҳбарлигида амалга оширилган маданий революция туфайлигина кенг кўпчиликка маълум бўлди.

Шу юбилей кунларида миллион-миллион совет кишилари ал-Хоразмийнинг тарихий кашфиётлари билан нишонланган илмий йўлига қайта-қайта фахрланиб назар ташлайдилар. У бутун дунёда асло сўнмас ақл-идрокнинг порлоқ чироғи бўлиб келди.

Ҳозирги Ўзбекистон территориясида қадим замонларда фан ва маданият масканлари вужудга келганлиги ҳаммага маълум. Ўша пайтда атоқли олимлар яшаб, ижод этган Хоразм Шарқнинг алломалари ижод этган таниқли марказлардан бири бўлган.

Улуғ хоразмликнинг ҳаётига оид маълумотлар бизгача жуда камдан-кам етиб келган. Ал-Хоразмий тахминан 780 йилда Хивада туғилган. У жуда ёшлигиданоқ илм-фанга қизиқиб, ўспиринлик чоғидаёқ ўзининг истеъдоди, ҳаракатчанлиги, ўқишдаги ва илм сирларини эгаллашдаги муваффақиятлари билан тенгқурларидан ажралиб турган, ўзининг янги-янги ғоялари билан замондошларини ҳайратга солган. У араб, санскрит тиллари ва бошқа тилларни эгаллаган.

IX асрнинг бошларида ал-Хоразмий олим сифатида шуҳрат қозониб, ўша пайтдаги йирик маданий марказ — Бағдодга — «Донолар маскани», ўзига хос фанлар академиясига таклиф этилган. Ўша ерда у илмий тадқиқотлар билан шуғулланишни давом эттиради, Ганг, Нил икки дарё оралиғи водийлари ва Ўрта денгиз соҳилларида яратилган илм-фан дурдоналарини, цивилизация обидаларини эгаллаб олади. Шу ерда унинг даҳоси ўзининг бутун қирралари билан намоён бўлади, у яратган асарлар ал-Хоразмий номини дунёга машҳур қилади ва асрлар ўтиши билан дунёнинг кўп тилларига таржима қилинади.

Унинг илм-фаннинг энг муҳим соҳалари — арифметика, алгебра, геометрия, астрономия, география, Ўрта Осиё халқлари тарихига оид ўн иккита асосий асари тўла тексти ёки уларнинг парчалари таржима ҳолида бизнинг замондошларимизгача етиб келган.

Ал-Хоразмий математика фанини ривожлантиришга жуда катта ҳисса қўшди. У туғилиб ўсган Хоразмда ўша даврнинг шароити учун деҳқончилик маданияти ривожланган, тўғонлар қурилган, саройлар, мадрасалар барпо этилган эди, мавсумий ишлар, ёмғир ва қурғоқчиликлар календари мавжуд эди. Мана шуларнинг ҳаммаси аниқ ҳисоб-китоблар ва ўлчовлар заруратини тақозо этар эди. Турмушнинг ҳамма ҳодисалари учун яратилган фан, яъни математикага бўлган эҳтиёж ўз-ўзидан туғилган эди. Ал-Хоразмий математикага оид рисолаларидан бирини бошлар экан, шундай деб ёзган эди: «Мен бу ишга эзгу ниятлар билан киришмоқдаман... Мен ҳисоб-китоб ишларида одамларга нималар кераклигини кўриб чиққанимда, сонлар кераклигини англадим».

Ал-Хоразмийнинг «Ҳинд ҳисоби тўғрисида китоб» деган рисоласи жаҳон фани тарихига ёрқин саҳифа бўлиб кирди. Бу рисолада ўнли ҳисобга асосланган ва нулдан бошланадиган арифметика биринчи бор мунтазам равишда баён қилиб берилди. Замонавий ҳисоблаш математикаси ва ҳисоблаш техникаси айни шу ўнли сонлар системасида шитоб билан ривожланаётганлигини бу ерда алоҳида таъкидлаб ўтиш, айниқса, ўринлидир. Алгоритм эса кибернетиканинг жон-тани, унинг математик негизи экани маълум. Алгоритм деган сўзнинг ўзи олимнинг номи — ал-Хоразмийнинг лотинча талаффуз этилишидан бошқа нарса эмас.

Ал-Хоразмийнинг буюк хизмати шуки, у Ҳиндистонда вужудга келган ўнли ҳисоб системасини такомиллаштириб, уни ўз назарияси билан ижодий бойитди ва бу ҳисоб Шарқ мамлакатларида, сўнгра Европада ҳам кенг тарқалиб, асосий негиз бўлиб қолди. Кўп асрлар мобайнида математика дарсликлари шу негиз асосида тузилди.

Ал-Хоразмийнинг алгебрага оид «Китоб ал-жабр ва ал-муқовала» рисоласи олим илмий даҳосининг гултожидир. Бу китобда алгебра илк бор квадрат тенгламаларни ечиш умумий методлари тўғрисидаги фан сифатида талқин этилган, унинг асосий қонунлари ифодалаб берилган эди. Олим ишлатган «Ал-Жабр» ибораси кейинчалик конкрет ҳисоблаш операциясидан ташқари математиканинг катта бир тармоғини ифодалайдиган бўлиб қолди.

Шундай қилиб, ҳозирги замон алгебрасини ал-Хоразмий яратиб берган эди. Ўша олис замонлардаёқ бу фаннинг асосчисини мавҳум нарсалар эмас, балки мутлақо ердаги ишларда керакли нарсалар қизиқтирган эди. «Мен ал-жабр ва ал-муқовала» тўғрисида арифметиканинг оддий ва мураккаб масалаларини ўз ичига олувчи рисола ёздим, чунки бу одамларга зарур, — деб ёзган эди олим ўша рисоласида. — Ерларни ўлчашда, каналлар ўтказишда, қурилиш ишларида ва шунга ўхшаш бошқа хилма-хил ишларда бу нарса одамларга керак бўлади».

Ал-Хоразмийнинг арифметикага оид рисоласи каби алгебрага доир рисоласи ҳам Европада XII асрнинг бошларидаёқ лотин тилига таржима қилинган математикага бағишланган дастлабки асарлардан бири эди.

Олим ўзининг илмий фаолияти билан аслида Ўрта аср билимларининг бутун мажмуасини қамраб олган эди.

«Китоб сурат ал-ард» («Ер манзараси китоби») деб аталган ноёб асарда ўша пайтда ернинг одамлар яшайдиган қисми иқлим минтақаларига биноан, энг муҳим аҳоли пунктларининг харитаси ва координаталари билан, денгизлари, ороллари, тоғлари ва дарёлари билан баён қилинган эди. Бу китоб Ўрта аср олимларининг география, геодезия ва картография соҳасида шундан кейинги ишлари учун асос бўлиб хизмат қилди.

Астрономияга оид бениҳоя қимматбаҳо асарлар ҳам ал-Хоразмий қаламига мансубдир. У астрономия асбоби — астролябиянинг тузилишини ва Қуёш соатларининг қўлланишини тасвирлаб берди. Унинг Бағдод ва Дамашқ расадхоналаридаги кузатувлар асосида яратилган «Зиж» жадваллари ҳам Шарқдаги, ҳам Европадаги астрономия ишлари учун негиз бўлди.

Ал-Хоразмийнинг даҳоси ҳақиқатан ҳам танҳодир. У ижод қилган асарлар аниқ фанлар доирасига асло сиғмайди. У кенг кўламдаги янгилик яратувчи олим бўлиш билан бирга гуманитар фанларга, хусусан тарихга ҳам қизиқиб, машҳур «Ер ҳисоблаш китоби»ни тузди. Бу китоб катта тарихий даврни қамраб олган бўлиб, бошқа воқеалар билан бир қаторда араб халифалиги ерларида бўлиб ўтган халқ қўзғолонлари тўғрисида, зилзила ва тошқинлар ҳақида ҳам маълумотлар берди. Улуғ аллома бўлмиш ал-Хоразмий ўз асарларида илмий билишнинг умумназарий муаммоларини, илмий ўрганиш принципларини ҳам ишлаб чиқди, уларни амалий равишда қўлланиш, улардан ўз замонининг аниқ-равшан вазифаларини ҳал этишда фойдаланиш йўлларини белгилашга интилди.

Улуғ инсонпарвар мутафаккирнинг диққат-эътибори жамиятнинг кўп томонлама турмушига, унинг ижтимоий-иқтисодий ва ҳуқуқий проблемаларига ҳам қаратилди, бу борада у инсоннинг бахт-саодати мақсадларига юксак даражада хизмат қилишни илм-фаннинг олий вазифаси деб билди. Унинг ижодиёти ўзининг зўр илмий ва амалий қиммати билан ҳозир ҳам бизни ҳайратга солади.

Олим кўп халқларнинг илмий анъаналарига ғоят қизиқиб қараб, уларни умумлаштирди ва ривожлантирди. Бағдод академиясида илмий изланишлар ва экспедицияларга бошчилик қилганида у қайси миллатга ва динга мансублигидан қатъи назар, турли мамлакатларнинг истеъдодли олимларини биргаликдаги илмий ишга жалб қилишга катта аҳамият берди.

Ал-Хоразмий ижод этган тарихий вазият тасаввур этилса, унинг жасорати улуғворлиги алоҳида куч билан намоён бўлади. Олим ўз асарлари билан дунёвий фанларни ривожлантиришга, Ўрта аср Шарқидаги илғор фалсафий фикрни шакллантиришга ёрдам берди.

Ал-Хоразмий илм-фанга бениҳоя зўр ва сезиларли ҳисса қўшди, унинг номи жаҳон цивилизацияси тарихида фахрли ўрин олди.

Совет ва чет эл тадқиқотчилари олимнинг меросини доимо ва жуда синчиклаб ўрганаётганликлари мутлақо табиийдир. Ал-Хоразмийнинг таржимаи ҳолини, унинг замондошлари билан илмий алоқалари ва мулоқотларини аниқлашга оид ишлар, мутафаккир қўлёзмаларини қидириш ҳамон тинимсиз давом этмоқда, ақл-заковат ва тараққиёт курашчиси бўлган олимнинг кўп қиррали ижодиётини, доно ғояларини кенг пропаганда қилиш соҳасидаги тадбирлар мунтазам равишда амалга оширилмоқда.

Шу жиҳатдан олганда фан тарихчиларининг кейинги йилларда Урганч, Хива ва Тошкентда бўлиб ўтган конференциялари, шунингдек республикамиз пойтахтида ал-Хоразмийнинг 1200 йиллигига бағишлаб очилган халқаро илмий конференция муҳим аҳамиятга эгадир.

Юбилей тантаналари муносабати билан алломанинг меросини янада чуқур ўрганишга ва унинг хотирасини абадийлаштиришга бағишланган тадбирлар, айниқса, кенг қулоч ёйди.

СССР Фанлар академияси билан Ўзбекистон ССР Фанлар академияси унинг математикага оид рисолаларини, астрономия жадвалларини, унинг «География» китобини, шунингдек «Танланган асарлари»ни ўзбек тилида тайёрлаб, янги шарҳлар билан нашр этдилар. Иттифоқ ва республика нашриётлари жами 250 минг нусхадан ортиқ тиражда бир қанча китоб ва брошюралар чиқарди. Улуғ Хоразмийнинг сиймоси совет санъати усталарини кинофильмлар, музика ва сураткашлик асарлари, тематик виставкалар ва концерт программалари тайёрлашга руҳлантирди.

Область маркази-Урганчда қурилган музейнинг экспозицияси қадимий ўлканинг қиёфасини ҳамда олим яшаб, ижод этган олис ўтмиш муҳитини гавдалантиради ва Хоразмнинг тубдан социалистик тарзда янгиланганлиги тўғрисида яққол тасаввур беради.

Марказий ва маҳаллий матбуот, радио ва телевидениенинг кўпдан кўп материаллари, меҳнат коллективларида, ўқув юртлари ва мактабларда ўқилаётган лекциялар ва қилинаётган докладлар алломага бағишланмоқда. Олий ўқув юртларида унинг номидаги стипендиялар таъсис этилган. Мамлакат жамоатчилиги юбилейга атаб қилган ҳамма ишлар ал-Хоразмийга нисбатан астойдил умумхалқ иззат-икроми туйғуларини ифодалайди.

Юбилей арафаси даврида Хивадаги жаҳонга машҳур Ичонқалъа қўриқхонасидаги ёдгорликларни таъмирлаш соҳасида катта ишлар қилинди, бу ерда алломанинг 1200 йиллигига бағишланган бадиий виставка очилди.

Биз ҳаммамиз ал-Хоразмийнинг куни кеча Тошкентда тантанали равишда ажойиб ҳайкали очилиши маросимида қатнашдик. Урганчда, Хивада, олим номидаги совхозда ҳам унинг ҳайкаллари қурилди.

Лекин совет фани, шу жумладан замонавий илмфаннинг кўпгина соҳаларида мамлакатимизнинг етакчи ўрин олишини таъминлаган ва унинг космосни забт этиш, атом кучини жиловлаш борасида, хўжалик ва техника соҳаларида улуғвор зафарларни амалга оширишда йўл очишига имкон берган математикани ривожлантиришнинг ҳамма эътироф этган энг юксак даражасига кўтарилиб олганлигимиз ал-Хоразмийга қўйган энг муаззам ҳайкалдир.

Мамлакатнинг барча қардош республикаларида бўлгани каби ал-Хоразмий ватани — Совет Ўрта Осиёсида, шу жумладан, Ўзбекистон ССРда ҳам фан ва техника юксак даражада ривож топди.

Республикамиз Совет Иттифоқининг жуда йирик иқтисодий, илмий ва маданий регионы бўлиб қолди. У қудратли илмий-техникавий потенциалга эгадир. Илмий-тадқиқот муассасаларида ва олий ўқув юртларида 37 мингдан кўпроқ илмий ва илмий-педагогик ходим меҳнат қилмоқда, улар орасида мингга яқин фан доктори ва 13 мингдан кўпроқ фан кандидати бор. Ўзбекистон олимларининг математика, электроника, геология, химия, генетика ва селекция, ядро физикаси, медицина, сейсмология, гуманитар фанлар соҳасидаги, автомат бошқарув системаларини яратиш борасидаги асарлари мамлакатимизда ва чет элларда кенг миқёсда эътироф қилинди.

Илмий тадқиқотларни ташкил этиш ва унинг ютуқларини халқ хўжалигига жорий қилиш соҳасида Ўзбекистон ССР Фанлар академияси жуда катта ва самарали ишлар қилмоқда ҳамда бу ишларни мувофиқлаштириб турибди. Улуғ Ватан уруши йилларида барпо этилган Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ўзи ишлаб келаётган қирқ йил мобайнида ғоят қимматли тажриба орттирди, катта илмий марказга айланди, республика ишлаб чиқарувчи кучларини ривожлантиришга салмоқли ҳисса қўшиб турибди.

Эндиликда халқ хўжалигини планлаштириш ва бошқаришда иқтисодий-математик методлари ва электрон-ҳисоблаш техникаси кенг қўлланилмоқда. Республикада халқ хўжалигининг кўпчилик тармоқларини ўз ичига олувчи автомат бошқарув системасининг кенг тармоғи вужудга келтирилган. Бир қанча олий ўқув юртларида кибернетика профилидаги факультетлар бор.

Республикамизда СССР ва чет эл Шарқи халқларининг илмий тафаккури ҳамда маданияти тарихини ўрганиш юзасидан анчагина иш қилинмоқда. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Абу Райҳон Беруний номидаги Шарқшунослик институтида ардоқлаб сақланаётган Ўрта Осиё атоқли мутафаккирлари ва олимлари асарларининг кўпдан кўп қўлёзмалари шу тадқиқотларни ўтказиш учун қимматли негиз бўлиб хизмат қилмоқда. Бу институт коллективи СССР Фанлар академиясининг Шарқшунослик институти билан мустаҳкам ҳамкорликда бош меросни ўрганиш устида самарали меҳнат қилмоқда. Бу ишда иттифоқ ва республика академияларининг бошқа институтлари актив қатнашиб, бир қанча монография ва коллектив тўпламлар нашр этишди.

Социалистик Ўзбекистон олимларининг ажойиб туркуми унинг олтин фонди ҳисобланади. Бу олимлар ўз кучлари ва истеъдодларини Ватанимизни янада равнақ топтириш учун курашга сарфламоқдалар. Улардан кўпларининг номлари республикадан бошқа жойларда ҳам машҳур бўлганлиги, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвонига, Ленин мукофоти ва СССР Давлат мукофотига, Ватанимизнинг бошқа юксак мукофотларига сазовор бўлганликлари билан фахрланамиз.

Ал-Хоразмийнинг 1200 йиллигига бағишланган юбилей тантаналари вақт жиҳатидан республика ҳаётидаги бошқа бир шонли сана — Совет Иттифоқининг энг катта индустриал ва маданий марказларидан бири —Тошкентнинг 2000 йиллиги билан бир вақтга тўғри келганлиги қувончли воқеа бўлди. Бутун Ўзбекистон пойтахт юбилейини катта умумхалқ байрами сифатида нишонлади.

Шаҳар меҳнаткашларининг революцион ҳаракатдаги катта хизматлари, уларнинг Улуғ Ватан урушидаги ғалабага қўшган ҳиссаси, хўжалик ва маданий қурилишда эришган муваффақиятлари учун ҳамда асос солинганига 2000 йил тўлиши муносабати билан Тошкент шаҳри Ленин ордени билан мукофотланганлиги тўғрисидаги хушхабарни республика меҳнаткашлари завқ-шавқ билан кутиб олдилар.

Тошкентнинг юбилейига ва унга Ватаннинг олий мукофоти топширилишига бағишланиб куни кеча ўтказилган тантанали йиғилишда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. Рашидов ўзининг ёрқин нутқида шаҳар меҳнаткашларининг тарихий ғалабаларини, уларнинг партия режаларини амалга ошириш йўлидаги фидокорона курашини атрофлича ва чуқур ёритиб берди, пойтахт коммунистлари, барча меҳнатчиларнинг бундан буёнги жанговар иш программасини баён этди.

Тошкентнинг шитобли ривожланиши ва гуркираб равнақ топиши, 1966 йилги жуда кучли зилзиладан сўнг уни қайта тиклаш ва тубдан қайта қуриш афсонавий қаҳрамонномаси, унинг завод ва фабрикалари, ўқув юртлари ва илмий муассасалари, маданият саройлари ва театрлари, уй-жой кварталлари, проспектлари ва майдонлари, унинг бутун замонавий қиёфаси, энг муҳими эса — унинг одамлари, моддий ва маънавий бойликларнинг илҳомли ижодкорлари, эътиқодли ватанпарварлари ва интернационалистлари — мана шуларнинг ҳаммаси ривожланган социализмнинг нақд реаллигидир, партия ленинчи йўли амалга оширилишининг, унинг доно раҳбарлиги, совет халқлари улуғ қардошлигининг самарали меваларидир.

Тошкент босиб ўтган ажойиб йўл Улуғ Октябрнинг ғалабасидан кейин бутун Совет Ўзбекистонининг СССРдаги қардош суверен ва тенг ҳуқуқли республикалар оиласида босиб ўтган қаҳрамонона йўлидан ажралмасдир. Келгуси йили биз шонли сана — Ўзбекистон ССР билан Ўзбекистон Компартияси ташкил этилганлигининг 60 йиллигини нишонлаймиз. Тарихий жиҳатдан олганда, олтмиш йил жуда оз муддат. Бироқ эришилган ва курашиб қўлга киритилган ютуқларнинг миқёслари ҳамда улуғлиги жиҳатидан бу йиллар кўп асрларга тенгдир.

Ленин партияси раҳбарлигидаги барча Совет Ўрта Осиёси республикалари каби Ўзбекистон ҳам улуғ рус халқининг, мамлакатимиздаги барча қардош халқларнинг доимий қардошлик ёрдами туфайли Чор Россиясининг революциядан аввалги мустамлака чекка ўлкасидан қисқа муддатда феодал қолоқликни тугатиб, социал тараққиёт чўққилари сари шитобли парвоз қилди, жаҳоншумул-тарихий ютуқларга эришди ва ҳозирги кунда бутун дунёнинг кўз ўнгида юксак даражада ривожланган социалистик республика сифатида намоён бўлмоқда.

Замонавий саноат, унинг энг янги техника ва асбоб-ускуналар билан таъминланган корхоналари, қудратли қурилиш индустрияси, юксак даражада механизациялашган қишлоқ хўжалиги ва пахтачилик унинг етакчи тармоғи бўлиб қолганлиги, юксак даражадаги ирригация ва мелиорация, гуркираб ривож топган илғор маданият, фан, адабиёт ва санъат, партия ўстириб вояга етказган ишчилар синфи, деҳқонлар, халқ зиёлиларининг кўп сонли кадрлари, халқ оммаси баҳраманд бўлаётган буюк моддий неъматлар — мана шуларнинг ҳаммаси Совет Ўзбекистонининг қудратли, тинимсиз ривожланиб бораётган ишлаб чиқариш, фан-техника, маънавий ва социал потенциалини ташкил этади. Унинг экономикаси — яхлит иттифоқ халқ хўжалик комплексининг таркибий қисмидир. Бинобарин биз мамлакатдаги барча қардош республикалар каби бизнинг республикамиз ҳам Совет Иттифоқи экономикаси ва маданиятини юксалтиришга тобора кўпроқ ҳисса қўшаётганини англаб, ҳаққоний ифтихор туйғусига тўлиб тошмоқдамиз.

Бизнинг иш кунларимизда қардош республикаларнинг манфаатлари бир-бири билан тобора мустаҳкамлашиб бораётганини, уларнинг ўзаро ёрдами, ўзаро алоқалари тобора самарали тус олиб, Совет Иттифоқи миллатлари ва элатларининг бунёдкорлик куч-ғайратларини ягона бир ўзанга йўналтираётганини кўрсатувчи мисоллар жуда кўп. Мамлакатимиздаги ҳар бир социалистик миллатнинг ҳар томонлама ривожланиши уларнинг тобора кўпроқ ҳар томонлама равнақ топишига ва ўзаро яқинлашишига олиб бораверади.

Ал-Хоразмийнинг 1200 йиллиги ижодий куч-қувват ва оптимизм билан тўлиб-тошган совет халқи КПСС XXVI съезди қарорларини, ўн биринчи беш йиллик — буюк коммунистик бунёдкорлик беш йиллиги учинчи йили планларини зўр ғайрат-шижоат билан амалга ошираётган кунларда, алоҳида эсда қоладиган пайтларда нишонланаётганлиги эътиборга сазовордир.

КПСС Марказий Комитетининг 1983 йил июнь Пленуми, ўртоқ Ю. В. Андроповнинг шу Пленумда сўзлаган ёрқин программавий нутқи, Пленумнинг идеологик, сиёсий-тарбиявий ишлар актуал масалаларига бағишланган қарорлари omманинг меҳнат ғайрати, ташаббусини ривожлантиришга ва онглилигига янги омил бахш этади ҳамда коммунистик жамият қуришда олға ҳаракат қилиш, янги ғалабаларга эришиш учун тўғри йўл кўрсатди.

(Давоми учинчи бетда).

ЎЗБЕКИСТОН УЛУҒ АЛЛОМАНИ ШАРАФЛАМОҚДА

Н. Ж. ХУДОЙБЕРДИЕВ доклади

(Боши 1- ва 2-бетларда).

Ғоявий- тарбиявий иш партия билан халқнинг бирлигини мустаҳкамлашга, меҳнаткашларнинг коммунистик эътиқоди, сиёсий активлигини юксалтиришга, уларнинг ижодий куч-ғайратларини ривожлантиришга даъват этилган.

КПСС Марказий Комитети июнь Пленуми таъкидлаганидек, туб халқ хўжалик проблемаларини ҳал этишга: ишлаб чиқаришни интенсивлашга, фан ва техника ютуқларини тезроқ жорий этишга, Озиқ-овқат ва энергетика программаларини амалга оширишга, мамлакатнинг ишлаб чиқариш потенциалидан оқилона фойдаланишни таъминлашга, меҳнат унумдорлигини юксалтиришга, интизом ва уюшқоқликни кучайтиришга ва шу асосда Ватанимизнинг иқтисодий ва мудофаа қудратини янада мустаҳкамлашга, халқ фаровонлигини ўстиришга, ҳамма чоралар билан ёрдам бериш пропаганда ва агитациянинг энг муҳим вазифаларидан биридир.

Ўзбекистон меҳнаткашлари белгиланган мақсадлар сари дадил бормоқдалар, 1983 йилги ва умуман беш йилликдаги иқтисодий ва социал ривожлантириш планлари ҳамда зиммага олинган социалистик мажбуриятларини муваффақиятли бажариш учун мусобақани тобора авж олдирмоқдалар.

Саноат маҳсулот ишлаб чиқариш ва уни реализация қилиш ҳажми жиҳатидан шу йилнинг 8 ойи топшириқларини ошириб бажарди. Капитал қурилиш кўламлари анча ортди. Колхоз ва совхозлар бошоқли дон, пилла, чорвачилик маҳсулотлари ва бошқа маҳсулотлар етиштириш ҳамда тайёрлашда мамлакатни яхши натижалар билан ҳурсанд қилдилар.

Ўзбекистон меҳнаткашлари юқори сифатли пахта етиштиришни ҳамма чоралар билан кўпайтиришни ўзларининг энг биринчи ватанпарварлик ва интернационал бурчлари деб ҳисоблаб келдилар ва ҳозир ҳам шундай деб ҳисоблайдилар. Сентябрнинг шу кунларида колхоз ва совхоз далаларида 6 миллион тонна «оқ олтин» учун умумхалқ кураши кенг қулоч ёймоқда. Олдимизда катта, қийин ва тиғиз ишлар турибди. Бу ишлар юксак даражада уюшқоқликни, куч-қувватлар ва моддий-техник воситалардан мумкин қадар кўпроқ фойдаланишни талаб этади. Ўзбекистон меҳнаткашлари партияга, Ватанга берган сўзларининг устидан чиқишларига тамомила ишонамиз.

Ўзбекистон меҳнаткашлари республика халқ хўжалиги олдида турган вазифаларни ҳал эта бориб, эришилган муваффақиятлар қаторида ҳали фойдаланилмаган резервлар, катта-катта проблемалар ва чала ишлар борлигини ҳам, шубҳасиз, яхши биладилар. Шунинг учун ишларни ташкил этишни бундан буён ҳам қатъиян яхшилаб бориш, ҳар бир участкада интизомни ҳамма чоралар билан мустаҳкамлаш, партиянинг бутун хўжалик фаолият даражасини юксалтириш йўлини муттасил амалга ошира бориш республиканинг кўп тармоқли халқ хўжалигини тўхтовсиз ишлайдиган, яхши йўлга қўйилган механизмга айлантириш устида ғайрат билан меҳнат қилиш муҳимдир.

Партиямизнинг ривожланган социализмни такомиллаштириш йўлини амалга ошириш коммунистик бунёдкорликда олға томон яна бир катта қадам қўйишга имкон беради, социалистик тузум афзалликларини янада яққол намойиш этади.

Ал-Хоразмий давридан бизни ўн икки аср ажратиб турибди. Ўша замонларга бизнинг хотирамизгина нигоҳ ташлай олади. Лекин олимнинг юлдузи бугунги кунда ҳам биз учун чароғон бўлиб турибди. Атоқли мутафаккир доно ғояларнинг нури ўрта асрлар зулматини ёриб ўтиб планета кишиларнинг ҳозирги тараққиёт йўлларига зиё бахш этмоқда.

Совет халқи, бутун дунё халқлари илмий жасорати ва буюк устозлик хизматлари учун ал-Хоразмийдан абадий миннатдордирлар. У ижодий жўшқинлик ва илмий тафаккур зиёкорлигининг классик намунаси бўлгани ҳолда жаҳон фани ва маданиятининг ифтихори бўлиб келди ва ҳамиша шундай бўлиб қолади.

Ал-Хоразмий даҳоси инсониятнинг ажойиб зафарлари замирида яшамоқда ва тантана қилмоқда, у бугунги кунда ҳам янги жамият, бунёдкорларининг порлоқ келажак учун, халқларнинг тинчлиги ва озодлиги ҳамда ер юзида тараққиёт тантанаси учун курашчиларнинг ягона, жипслашган сафида биз билан бирга турибди.

(Давомли қарсаклар).

(Боши 1- ва 2-бетларда).

СССР Фанлар академияси табиётшунослик ва техника тарихий институтининг директори, СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси **С. Р. Микулинский**, Қозоғистон ССР Фанлар академияси фалсафа ва ҳуқуқ институтининг директори, Қозоғистон ССР Фанлар академиясининг академиги **Ж. М. Абдильдин**, Озарбайжон ССР Фанлар академияси физика-техника ва математика фанлари бўлимининг академик секретари Озарбайжон ССР Фанлар академиясининг академиги **Ф. Г. Мақсудов** Ўрта аср Шарқи алломаси ижодий меросининг турли жиҳатлари тўғрисида, ал-Хоразмий ижодини ўрганиш билан боғлиқ катта тадқиқот ишлари тўғрисида гапирдилар.

Мажлисда сўзга чиққан ГДРлик профессор **Бурхардт Брентьес** шонли юбилейда иштирок этиш имконияти берилганлиги учун миннатдорчилик изҳор этиб ушбу юбилей илмий доиралар билан чекланиб қолмай умумхалқ тантанасидир, деди. Бу гап тўғри: олимлар тадқиқотчилик, шунингдек ижтимоий фаолиятнинг тор доираси билан чекланиб қолмасликлари керак. Ҳозир барча софдил кишилар олдида дунё ва Европага хавф солиб турган ядро уруши хавфига қарши курашдан ҳам муҳимроқ вазифа йўқ, яхши ниятли кишилар уруш бошлашга тайёргарлик кўраётган империализм кучларига қарши ягона фронт бўлиб чиқишлари керак. Одамлар меҳнат самараларини татиб кўришлари, ўз режаларини амалга оширишлари учун уларга тинчлик керак. Олим ал-Хоразмийнинг бутун илмий фаолияти тинчлик мақсадига хизмат қилганлигини таъкидлади. Ал-Хоразмий мероси ГДРда чуқур ўрганилмоқда.

Амстердам университетининг профессори **Эферт Бруинс** ал-Хоразмийга бағишланган тантаналар халқаро тус олганлигини таъкидлаб, айни турли мамлакат олимлари дўстлиги ва ҳамкорлиги уларнинг ишларида муваффақиятни таъминламоқда, энг мураккаб илмий вазифаларни ҳал этишга ёрдам бермоқда, деди. У совет олимларининг, шу жумладан Ўзбекистон олимларининг Ўрта аср Шарқи буюк математиги ва мутафаккири меросини ўрганиш билан боғланган фаолиятларига юксак баҳо берди.

Тарихчи эмас, балки компютерлар бўйича мутахассис-инженер бўлсамда, шу тантаналарда қатнашиш шарафига муяссар бўлганлигимдан ўзимни омадли деб ҳисоблайман, деди Вена университетининг профессори **Хайнц Земанек**. Ернинг қайси бурчагида бўлмасин, алгоритм категорияси билан иш олиб борадиган киши шу терминни айтар экан, жаҳонга ҳақиқатда буюк олимни берган Ўзбекистондаги жой номини билган ҳолда ёки билмай атайди. Саховатли диёр шундай кишиларни бунёдга келтиради. Бу ерда ўтказилган кунларимизда шу диёрнинг саховати, иззат-икроми ва меҳмондўстлигига каноат ҳосил қилдик. 1966 йилги қаттиқ зилзиланинг эпицентри Тошкентда бўлган эди. Энди бўлса Тошкентнинг ўзи ҳамма кишиларга дўстлик ва самимият, яхши ният тилаш эпицентри бўлиб қолди.

АҚШдан келган профессор **Дэвид Кинг** юбилей тантаналарининг барча қатнашчиларига Нью-Йорк университетидаги ҳамкасбларидан қизғин салом ва энг яхши истакларини айтди. Дунёдаги вазият қай йўсинда бормасин олимлар мулоқатни камайтирмасликлари кераклигига биз қаттиқ ишонамиз, деди у. Аксинча, алоқаларни мустаҳкамлаш, ҳамкорликни ривожлантиришда ўрнак кўрсатиш керак. Илмий фикрлашишлар тадқиқотчиларнинг ўзлари учунгина эмас, шу билан бирга ўша тадқиқотчиларнинг мамлакатлари, халқлари учун ҳам зарурдир. Олим жаҳон фанининг ажойиб намояндасини қутлашга бағишланган юбилей тантаналарида қатнашишга таклиф этилганлиги, кўп мамлакатлардан келган ҳамкасблари билан учрашиш имконияти берилганлиги учун ташкилот комитетига чуқур миннатдорчилик изҳор этди.

Ғарбий Германиянинг Хейделберг шаҳридан келган профессор **Ивоннинг Долд-Самплониус** хоним ўз нутқида илмий конференция ва барча юбилей тантаналари муҳимлигини айтди. Ал-Хоразмий каби олимларнинг мероси бутун инсониятнинг мулкидир. Шу бебаҳо бойликни эъзозлаётганликлари учун совет кишилари, ўзбек халқи самимий ва чуқур миннатдорчиликка сазовордир. И. Долд-Самплониус шу юбилей, меҳмондўст Ўзбекистон диёридаги учрашувлар таассуроти остида ёзган шеърини ўқиб берди.

Ал-Хоразмий ижод этишига тўғри келган тарихий вазият нуқтаи назаридан қараганда, унинг қилган жасорати улуғворлиги алоҳида аҳамият касб этади, деб таъкидлашди мажлисда сўзга чиққанлар.

* * *

ШУ КУНИ Тошкентда ал-Хоразмийнинг 1200 йиллигига бағишланган илмий конференция очилди. Конференцияда совет олимлари билан бирга Австрия, Бельгия, Венгрия, Германия Демократик Республикаси, Нидерландия, АҚШ, ГФР, Чехословакиядан келган тадқиқотчилар иштирок этмоқдалар.

Конференция қомусчи олимнинг ватани — Урганчда давом эттирилади. (ЎзТАГ).

АЛ-ХОРАЗМИЙ ВАТАНИДА

БУЮК АЛЛОМАНИНГ 1200 ЙИЛЛИГИ ШАРАФИГА ТАНТАНАЛАР

УРГАНЧ, 12 сентябрь. (ЎзТАГ). Хоразмнинг шаҳар ва қишлоқлари байрам либосида. Транспарантлар ва панноларда Муҳаммад ибн Мусо Ал-Хоразмий номи кўп марта такрорланади. Хоразм воҳасининг меҳнаткашлари ўзларининг буюк юртдоши — машҳур қомусчи олим туғилган куннинг 1200 йиллигини тантана билан нишонламоқдалар. Унинг илмий фаолияти ва асрлар оша яшаб келаётган ижодий мероси жаҳон фанининг тараққиётига жуда катта ҳисса қўшди.

Хоразм тантаналарга келган меҳмонларни — таниқли совет олимлари ва чет эллик олимларни, халқ маорифи ва маданияти арбобларини шодиёна кутиб олди. Меҳмонлар дунёга номи тарқалган ажойиб олим ва мутафаккирни камолга етказган шу қадимги диёр билан қизиқиб танишадилар. Бу ерда авайлаб сақланаётган қадимги меъморчилик дурдоналаригина эмас, шу билан бирга КПСС XXVI съезди белгилаб берган бунёдкорлик программасини матонат билан амалга ошираётган Хоразм меҳнаткашларининг бугунги кундаги зафарлари, шонли ишлари ҳам уларнинг эътиборини жалб этади.

Юбилей байрамларининг программаси кенг. Урганчда, шаҳарнинг Ал-Хоразмий номи билан аталган марказий майдонларидан бирида буюк олим ҳайкали тантанали вазиятда очилди. Қизил гранитдан ўйиб ишланган алломанинг олти метрли ҳайкали авлодларнинг миннатдор хотирасини мужассамлаштирган. Ҳайкални очиш муносабати билан бўлган митингда унинг қатнашчилари Хоразмийнинг ўлмас илмий жасорати тўғрисида гапирдилар. У ўрта аср зулматидаги фаолиятида турли мамлакатлардаги илм-фан ютуқларидан баҳраманд бўлиш билан бирга жонажон Хоразмнинг моддий ҳаёти, маданий анъаналарига ҳам таяниб сўнмас билим машъаласини ёқа билди.

Музейга айланиб қолган Хива шаҳрида Ал-Хоразмийнинг ҳаёти ва фаолиятига бағишланган катта виставка очилди. Унинг экспонатлари юбилей тантаналаригача реставрация қилинган машҳур Хива бозори яқинидаги кўҳна Оллоқулихон карвонсаройида жойлаштирилди.

12 сентябрь куни Урганчда Муҳаммад ибн Мусо Ал-Хоразмийнинг 1200 йиллигига бағишланган тантанали мажлис бўлиб ўтди. Хоразм область партия комитетининг биринчи секретари М. Худойберганов мажлисда доклад қилди.

Докладда, КПССнинг XXV съезди номидаги Урганч пиллакашлик фабрикаси ишчиси Б. Бобожонова, венгриялик олим М. Миклош нутқларида ҳозирги юбилей катта аҳамиятга эга эканлиги таъкидланди. Бу юбилей Ўзбекистон ва бутун мамлакат учун катта воқеа бўлиб қолмай шу билан бирга кенг халқаро аҳамият ҳам касб этди. Хоразм меҳнаткашлари буюк юртдоши билан фахрланадилар. Аллома шарафига ўтказилаётган тантаналар замонларнинг алоқасини, тарихий анъаналарга, халқлар босиб ўтган йўл улуғворлигига ҳурмат-эҳтиромни акс эттирди. Ал-Хоразмий даҳоси ажойиб ишлар ва зафарларда яшамоқда ва тантана қилмоқда, у бугунги кунда ҳам янги жамият қураётган, порлоқ келажак учун, инсониятнинг тараққиёти учун курашаётган кишилар билан биргадир.

Ўрта аср Шарқининг атоқли математиги ва астрономи, географи ва тарихчиси юбилейига бағишлаб 10 сентябрь куни Тошкентда очилган илмий конференция шу куни бу ерда ўз ишини давом эттирди. Совет олимлари билан бирга Германия Демократик Республикаси, Нидерландия, ГФР ва бошқа бир қанча давлатлардан келган таниқли тарихчилар, математиклар ва шарқшунослар ҳам илмий докладлар қилдилар, ахборот бердилар.

Конференция қатнашчилари турли мамлакатларда Ал-Хоразмий бой илмий меросини — бутун инсониятнинг мулки бўлмиш бебаҳо бойлигини ҳар томонлама ўрганиш билан боғланган тадқиқотларнинг натижаларини ўртоқлашдилар. Хоразмийнинг олим сифатида улуғлиги аввало шуки, у фаннинг ҳаёт олға сурувчи амалий вазифаларни ҳал этувчи қудратли восита, одамлар ва халқларни бирлаштирувчи кучли маънавий қурол сифатидаги ролини тушуниб етган эди. Конференцияда Ал-Хоразмийнинг ғоялари, унинг илмий асарлари келгуси авлод олимларининг ишларида ҳар томонлама ривожланиб, бугунги кунда совет фани эришган билим чўққилари сари тўғри йўл очиб бераётганлиги ҳақида гапирилди.

Юбилей тантаналарининг қатнашчилари Хонқа районидаги Ал-Хоразмий номли шоликорлик совхозида бўлдилар. Деҳқонлар ўз ишлари тўғрисида, хўжаликни социал ва иқтисодий ривожлантириш планларини қандай амалга ошираётганликлари ҳақида меҳмонларга гапириб бердилар.

Тантаналарда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари О. У. Салимов, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари М. Т. Турсунов иштирок этдилар.

UNESCO

КРХП ҲУКУМАТЛАРАРО КЕНГАШИНИНГ IV СЕССИЯСИ

ЖАҲОН ҲАМЖАМИЯТИ МАНФААТЛАРИ ЙЎЛИДА

Коммуникацияни ривожлантириш халқаро программаси (КРХП) ҳукуматлараро кенгашида қатнашувчи мамлакатларнинг байроқлари Ўзбекистон пойтахтида саккиз кун ҳилпираб турди. 12 сентябрь куни бу ерда КРХП ҳукуматлараро кенгашининг IV сессияси — ЮНЕСКОнинг жаҳон алоқа йили доирасида Совет Иттифоқида ўтказаётган энг катта тадбири ўз ишини тугатди.

КРХП уч йил мобайнида — шу халқаро лойиҳа таъсис этилганидан бери орттирилган фаолият тажрибаларини ўрганиш ва умумлаштириш сессиянинг диққат марказида турди. Ялпи мажлислар ва комиссияларда ўтган мунозараларда — КРХПнинг тасдиқланаётган лойиҳалари қониқарли амалга оширилаётганлиги ва бу нарса Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатларида коммуникацияни ривожлантиришга, оммавий информация воситаларини такомиллаштиришга самарали таъсир ўтказаётганлиги уқтирилди. Панафрика информация агентлиги (ПАНА) ўз фаолиятини бошлаб юборди, шу кузда Лотин Америкасида информация агентликлари бирлашмаси (АЛАСЕИ) иш бошлаб юборади, ер сунъий йўлдошлари ёрдамида бутун дунёда телевизион янгиликларни айирбошлаш борасида эксперимент ўтказишдан умидли натижалар олинди. Осиё ва Тинч океан мамлакатлари информация агентликлари ташкилоти (ОАНА) фаолиятини кенгайтириб бормоқда.

КРХП фаолиятини пул билан таъминлаш масалалари сессия ишида катта ўрин эгаллади. Шу муносабат билан сессиянинг бир қанча қатнашчилари таъкидладиларки, Ғарбдаги баъзи мамлакатлар КРХП марказлашган фондини тузишда қатнашишдан ҳанузгача бўйин товлаб икки томонлама асосда ёрдам кўрсатишни афзал билмоқдалар, бу ёрдамларга ўзларининг худбинлик манфаатларини писанда қилиб қўймоқдалар. Бундай практика информация соҳасидаги янги мустамлакачилик кўриниши эканлиги сессияда айтиб ўтилди.

АҚШ делегацияси сессияни дунёдаги кўпгина мамлакатларнинг Тошкентга йиғилган вакиллари умид тутган муҳим проблемалардан четлаштиришга уриниб кўриши қўллаб-қувватланмади. Марказий Разведка бошқармаси СССР осмон чегарасини қўпол суратда бузган Жанубий Корея самолётини иғвогарлик мақсадида учириши муносабати билан Америка делегациясининг нолишлари мунофиқона эшитилди. Сессияга «совуқ уруш» руҳини киритишга уриниш АҚШнинг шу анжуман ишига қўшган бирдан-бир «ҳиссаси» бўлганлиги сессияда айтилди.

Якунловчи мажлисда сессия кун тартибига киритилган проблемалар самарали муҳокама қилинганлигини акс эттирган доклад қабул қилинди. Осиё, Африка, Лотин Америкаси мамлакатларида коммуникация системаларини ривожлантириш борасида 28 та миллий ва регионал лойиҳалар маъқулланди.

Сессия қатнашчилари КРХПга тушган талабномаларнинг қарийб тўртдан уч қисми миллий кадрлар тайёрлаш билан боғланганлигини қайд этиб, Совет Иттифоқининг шу муҳим миссияни амалга оширишга қўшган ҳиссасига юксак баҳо бердилар: ривожланаётган мамлакатлар вакилларини Совет олий мактаблари ва техникумларида ўқитиш учун 50 та стипендия тайинланган.

Тошкентдаги учрашувда якунловчи ҳужжат қабул қилинди. Бу ҳужжат ЮНЕСКОнинг Париждаги бош конференцияси навбатдаги сессиясига тақдим этилади.

Сессия қатнашчилари меҳмондўстлик, КРХП ҳукуматлараро кенгаши сессиясининг самарали ишлашига шароит яратганлиги учун Ўзбекистон ҳукумати ва халқига миннатдорчилик изҳор этиб, Тошкентдаги учрашув барча мамлакатлар ва регионлар, бутун жаҳон ҳамжамияти манфаатлари йўлида, коммуникация ва оммавий информация воситаларини ривожлантириш йўлида муҳим босқич бўлганлигини таъкидладилар. (ЎзТАГ).

ЖЕРАР БОЛЛАНИНГ МАТБУОТ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

ЮНЕСКОнинг коммуникация масалалари билан шуғулланувчи Бош директори ўринбосари Жерар Болла 12 сентябрь куни матбуот конференцияси ўтказди. Матбуот конференциясида сессия матбуот марказидаги журналистлар иштирок этдилар. Болла жаноблари сессия «ғоят самарали ва амалий бўлди» деб унинг ишига юксак баҳо берди. 28 та миллий, регионал ва регионалларао лойиҳалар тасдиқланди. Жерар Болла Тошкентдаги сессияда қабул қилинган қарорларнинг шубҳасиз муҳим бўлишига қарамай, Ғарб мамлакатларининг матбуоти аслида бу қарорлар ҳақида лом-мим демаганлиги хусусида таассуф билдирди.

Болла жаноблари меҳмондўстлик учун Ўзбекистон ҳукуматига ва халқига, барча тошкентликларга миннатдорчилик изҳор этди.

(ЎзТАГ).

САМАРҚАНД БИЛАН ТАНИШУВ

КРХП ҳукуматлараро кенгаши сессиясининг қатнашчилари якшанба куни Самарқандда бўлдилар. Улар янги қурилишлар ва қадимий меъморлик обидалари билан танишдилар. Меҳмонлар Регистон ансамблини, Шоҳи-Зиндани, Гўр Амир мақбарасини, буюк ўзбек олими Улуғбек расадхонасини кўздан кечирдилар.

Куба делегациясининг бошлиғи Энрико Гонсалес Манет ЎзТАГ мухбири билан суҳбатда бундай деди:

— Самарқанд — энг ёрқин маданий ва тарихий марказлардан биридир. Улуғ Октябрдан кейин Ўзбекистонда рўй берган катта ўзгаришлар бизда зўр таассурот қолдирди.

КРХПнинг Тошкентдаги сессияси иши енгил бўлмади. АҚШ делегациясининг хуружларига қарамай, сессия Куба ва бошқа мамлакатлар таклиф қилган лойиҳаларни қабул қилди. Бу лойиҳалар ривожланаётган мамлакатларда радио, газета, нашриётларни ривожлантириш ва мустаҳкамлаш учун муҳим аҳамият касб этади.

(ЎзТАГ).

ХАЛҚАРО АҲВОЛ

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

● БУДАПЕШТ

Венгрия пойтахтидаги М. Горький номли мактабда янги ўқув йили бошланди. Бу ўқув юрти одатдагидан бошқачароқ, бу ерда фақат рус тили фани ўрганилади, анъанавий парталарга эса мактаб ўқувчиларигина эмас, балки ишчилар, студентлар, ҳунар-техника билим юртларининг талабалари ва ҳатто ўқитувчиларнинг ўзлари ҳам ўтиришади. Машғулотларни тажрибали педагоглар ўтказишади. Лингафон кабинети, кўплаб махсус ва методик адабиётлар улар ихтиёрига бериб қўйилган. Истаган кишилар русча шрифтли ёзув машинасида ишлашни ўргатувчи махсус курсларда ўқишлари мумкин.

М. Горький номли мактаб Венгрияда рус тилини оммалаштириш ишида катта роль ўйнамоқда. Ҳозирги вақтда мамлакатда қарийб бир миллион киши шу тилни ўрганмоқда.

● ДАМАШҚ

Исроил ҳарбийлари Иордан дарёсининг босиб олинган ғарбий соҳилида яна қамоққа олиш кампаниясини қўлламоқда. Босқинчиларнинг Наблус районидаги ва бошқа шаҳарларда ҳужумлари ва қуршовга олиши натижасида неча ўнлаб араблар турмаларга ташланди. Уларга «Фаластин қаршилик ҳаракатига алоқадор» деган одатдаги айб қўйилди.

● МАНАГУА

Америка империализмининг жуда катта ҳарбий мадади туфайли ҳокимият тепасида турган ҳарбий диктатуранинг қонли репрессиялари қурбони бўлган Чили халқининг азоб-уқубатлари учун асосий айбдор Қўшма Штатлардир. Чилида давлат тўнтаришининг 10 йиллиги муносабати билан жаҳон халқлари билан бирдамлик Никарагуа комитети уюштирган митинг қатнашчилари бу ерда шу ҳақда гапирдилар.

● ДЕҲЛИ

«АҚШ—Ҳинд океанидан жўнаб қол!», «Соҳил бўйи давлатларининг ишларига империалистларнинг аралашувига йўл қўймаймиз», деган шиорлар остида бу ерда оммавий митинг бўлиб ўтди. Митингни ўз сафларида парламент аъзоларини, давлат арбобларини, олимлар, юристларни, жамоатчилик кенг табақаларининг намояндаларини бирлаштирган Ҳинд океани масалалари билан шуғулланувчи комитет уюштирди.

Йиғилганлар ҳузурида нутқ сўзлаган Ҳиндистон парламент, ахборот ва радиоэшиттириш ишлари давлат министри Х. К. Л. Бхагат бугунги кунда Ҳиндистон ҳарбий базалар ҳалқаси ичида қолди, деб таъкидлади. Ҳинд океани районига ядро қуролларини келтириш натижасида хавф янада кучаймоқда.

(ТАСС, 12 сентябрь).

ПХЕНЬЯНДА СУҲБАТ

ПХЕНЬЯН, 12 сентябрь. (ТАСС). КМП Марказий Комитетининг Бош секретари, КХДР Президенти Ким Ир Сен КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, СССР Маданият министри П. Н. Демичев бошчилигида КХДР ташкил этилганлигининг 35 йиллиги байрамида қатнашган Совет партия-ҳукумат делегациясини қабул қилди.

Суҳбатда Совет-Корея муносабатлари масалалари ва иккала томонни қизиқтирувчи бир қанча халқаро проблемалар муҳокама этилди. Узоқ Шарқдаги аҳволга алоҳида эътибор берилди. КПСС билан КМП, СССР билан КХДР ўртасидаги ҳамкорликни янада чуқурлаштиришга иккала томон интилаётганлиги изҳор этилди.

Суҳбат самимий, дўстона вазиятда ўтди. Унда КМП Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КХДР маъмурий кенгаши Бош министрининг ўринбосари, ташқи ишлар министри Хо Дам қатнашди.

ВАШИНГТОННИНГ СЎЗЛАРИ ВА ИШЛАРИ

ВАШИНГТОН, 12 сентябрь. (ТАСС). Президент Рейган республикачилар партиясининг ғарбий штатларидаги раҳбарларига телевидение орқали мурожаат этиб, «ҳозирги вақтда денгиз пиёда қўшинларини Ливандан олиб чиқиб кетиш ёки бу қўшинларнинг мазкур мамлакатда ўйнаётган ролини ўзгартириш учун ҳеч қандай зарурат йўқ, деб ҳисоблайман» деган гапни ошкора айтди.

Шундай қилиб, дунё аҳли Қўшма Штатларнинг ваъдалари ва АҚШ президентининг сўзлари ҳақиқатда нимага арзишини яна бир бор яққол кўриб, ишонч ҳосил қилди. Вашингтон гўё «тинчлик ўрнатувчилик вазифаси»ни бажариш учун интервенциячи «тез ҳаракат қилувчи кучлар» составидаги денгиз пиёда қўшинларини бултур Ливан соҳилига туширганида бу қўшинлар жуда қисқа муддатда бу ерда туриши мўлжалланган ва Ливан территориясида жанговар ҳаракат олиб боришнинг ҳеч қандай режалари йўқ, деб даъво қилган эди. Аммо ўша пайтдан бери Пентагон Американинг шу мамлакатдаги қуролли кучларини доимо кўпайтирибгина қолмай, шу билан бирга унинг ишларига қуролли аралашиш миқёсларини ҳам кенгайтирмоқда.

Ҳозирги вақтда Байрутда жойлаштирилган АҚШнинг 1200 ҳарбий хизматчисига қўшимча равишда қирувчи-бомбардимончи самолётлар жойлаштирилган АҚШ-6 — флоти кемаларининг кучли группаси, ичига 2 мингга яқин денгиз пиёда аскарлари тушган бир неча десант кема Ливан соҳилларига яқин жойга келтириб қўйилди. Бунинг устига Кениядан ҳам икки мингдан кўпроқ солдатдан иборат 31-денгиз десанти бўлинмаси келтирилмоқда. 100 тага яқин жанговар кема жойлаштириб қўйилган «Эйзенхауэр» авианосеци ҳозиру нозир бўлиб турган Ливан соҳилларига «Нью-Жерси» линкорини юборишмоқчи.

Бу фактлар президент Рейганнинг «мен Ливандаги урушни кенгайтиришга интилаётганим йўқ», шунингдек у ерда турган Америка қўшинларини кўпайтиришни «планлаштираётганим йўқ» деган сохта гаплари билан мутлақо қовушмайди.

Шу муносабат билан, модомики, АҚШ раҳбарлари — Ливан муаммосини оғизда тез бартараф этиш, тарафдори эканликларини айта туриб, амалда ҳозирнинг ўзидаёқ Вашингтоннинг бу мамлакатдаги ҳарбий ҳаракатларини кучайтириш мақсадида Ливанга танклар, тўплар, ўқ-дори, штурмчи вертолётлар ва бошқа ҳарбий техникани кўплаб юбораётган эканлар, уларнинг ваъдалари сариқ чақага ҳам арзимаслиги ўз-ўзидан кўриниб турибди.

● **Ливандаги «кўп миллатли кучлар» асосини ташкил этувчи АҚШ денгиз пиёдачилари мамлакат ички ишларига бевосита аралашмоқдалар. Улар Байрутдаги халқаро аэропорт атрофида рўй берган отишмада иштирок этиб, ливанликларга қарата ўт очдилар. Суратда: америкалик денгиз пиёдачилари Байрутдаги халқаро аэропорт районида жанг олиб боришяпти.**

АП—ТАСС телефотоси.

● **Конго Демократик Республикаси пойтахтида олий партия мактаби очилди. Бу КПСС Марказий Комитетининг Конго меҳнат партиясига совғасидир. Суратда: Браззавилдаги олий партия мактабининг бош корпуси.**

ТАСС фотоси.

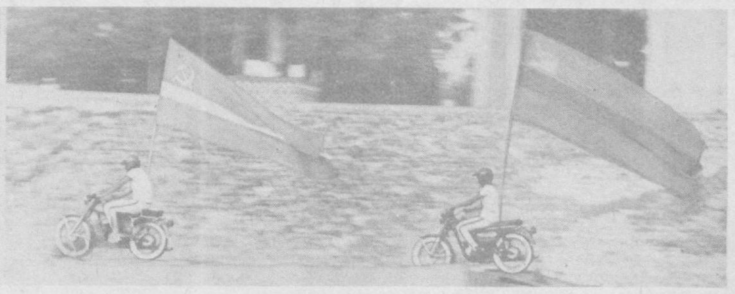

УМУМХАЛҚ ШОДИЁНАСИ

«ПАХТАКОР» СТАДИОНИДА ТОШКЕНТНИНГ 2000 ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАНГАН БАДИИЙ-СПОРТ БАЙРАМИ БЎЛИБ ЎТДИ

Ўзининг икки минг йиллик тўйини нишонлаётган шаҳарнинг ғаройиб ва ранг-баранг тарихини бир неча соат ичида тасвирлаб бериш учун қандай сўзлар ва қўшиқлар, қандай куйлар ва бўёқлар керак бўларкин? Ўзбекистон пойтахтининг эркин халқлар қардошларча совет оиласидаги шитобли равнақини тараннум этувчи эртакни бу ҳаяжонли қиссага қандай сиғдириб бўларкин? 10 сентябрь куни бадиий-спорт байрамида кўрсатилган улуғвор томошада ўтган даврларнинг эсдаликлари ва ҳозирги куннинг тароналари, Улуғ Октябрнинг суронлари ва порлоқ коммунистик келажак нашъалари бирга қўшилди.

Шу оқшом минглаб тошкентликлар ва мамлакатимизнинг турли бурчакларидан ва чет эллардан Тошкентнинг 2000 йиллигига ва Шарқ алломаси ал-Хоразмий туғилган куннинг 1200 йиллигига бағишланган тантаналарда қатнашмоқ учун келган республика пойтахтининг меҳмонлари «Пахтакор» стадионида тўпландилар.

Ҳукумат минбарида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлари ўтиришибди.

... Байрам бошланганидан дарак берувчи куйлар янграйди. Ўзига хос экранга айлантирилган марказий минбарда ёрқин манзара пайдо бўлади. Томошанинг минглаб қатнашчилари ранг-баранг байроқчаларни моҳирона алмаштириб, бамисоли каттакон, жозибадор панно ҳосил қиладилар. Тошкент ўзининг жангдаги ва меҳнатдаги шавкати учун сазовор бўлган Ленин ордени ва Қизил Байроқ ордени тасвири пайдо бўлади. Сўнгра дарҳол ССР Иттифоқининг харитаси, кейин Кремль тасвири ҳосил қилинади. Кремль курантлари бонг уриб, байрам бошланганидан дарак беради. Уни ёш барабанчи қизлар ва фанфарачилар марши очади. Ҳар томондан майдонга улуғвор спектакль қатнашчилари тушиб келадилар.

Тантанали увертюра Ленин партиясини, Совет республикалари тош-метиндек мустаҳкам бирлигини мадҳ этувчи ўзига хос гимнга айланиб кетади.

Майдонда Шарқ афсонаси жонланади. Йигит ва қизларнинг шўх рақслари Тошкентнинг барпо этилиши ва ривожланиш тарихи саҳифалари бўлиб гавдаланади, спорт-рақс композицияси ўзбек халқининг оғамиз рус халқи билан, Ватанимиздаги барча халқлар билан мустаҳкам дўстлиги илҳомбахш кучини тасвирлайди. Жонли экранларда Куйбишев, Фрунзе ва инсониятнинг порлоқ келажаги учун оташин курашчиларнинг, шон-шуҳратларга чулғанган революция жанглари, граждан уруши, социалистик қурилиш қаҳрамонларининг номлари пайдо бўлади. Томошабинлар кўз ўнгида «1905 йил», «1917 йил» унутилмас саналари намоён бўлади. Инсоният тараққиёти тарихида янги давр бошланганлигидан дарак берган «Аврора» залпи янграйди.

Паранжи ташлаётган қизларнинг рақси озодликнинг, қувончли бунёдкорлик меҳнатининг рамзи бўлиб гавдаланади. «Тинчлик», «Меҳнат», «Озодлик», «Тенглик». «Қардошлик»... ва ҳар бир совет кишиси учун азиз бўлган Владимир Ильич Лениннинг номи товланади. Экран марказида ҳосил бўлган «Ленин» номи музиканинг ҳар бир нақорати бошланиши сайин тобора катталашиб бориб, бутун фонни эгаллайди.

Сўнгра стадионда Тошкент меҳнат аҳлининг жонажон партияга, унинг ленинчи Марказий Комитетига ўзига хос байрам рапорти берилади. Ўзбекистон пойтахтининг энг яхши кишилари — унинг шон-шуҳрати ва ифтихори бўлган кишилар стадиондаги юришни бошлайдилар.

Трибуналар олдидан юриб ўтган машинада чақалоғини кўтариб олган ёш аёлга кўзингиз тушади. Тошкент ўзининг энг ёш фарзандини табриклайди. Таблода «Бахтли бўл, кичкинтой!» деган сўзлар пайдо бўлади. Замондошларимизнинг фидокорона меҳнати — ёш авлод порлоқ келажагининг гаровидир.

Стадион узра тошкентликларнинг жонажон Коммунистик партияга, унинг ленинчи Марказий Комитетига мурожаати сўзлари янграйди. Шу мурожаатда Ўзбекистон ва унинг пойтахтини янада ривожлантириш тўғрисидаги доимий ғамхўрлик учун чуқур миннатдорчилик изҳор этилади, КПССнинг ички ва ташқи сиёсати якдиллик билан қўллаб-қувватланиши, КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил ноябрь ва 1983 йил июнь Пленумларида, КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиуми Раиси ўртоқ Ю. В. Андроповнинг нутқларида ўртага қўйилган вазифалар муваффақиятли ҳал қилинишига ишонч туйғуси изҳор этилади. Ватаннинг юксак мукофоти — Ленин ордени берилганидан руҳланган шаҳар меҳнаткашлари, дейилади мурожаатномада,— партия билан ҳукуматнинг ишончини оқлашга, бутун кучни сарфлаб ишлашга, бу йил ва умуман ўн биринчи беш йиллик учун белгиланган планлар ва социалистик мажбуриятларни тўла ҳамда ошириб бажаришга азму қарор берганлар.

Стадионнинг ям-яшил гиламини яна томоша қатнашчилари тўлдирадилар. «Бизга тинчлик керак!» деган композиция байрамни давом эттиради. Унда Улуғ Ватан уруши, мамлакат барча халқларининг мустаҳкам қардошлиги алоҳида куч билан намоён бўлган воқеалар жонланади. Экранда «Она-Ватан чорлайди!» деган плакат тасвири пайдо бўлади. Фашист босқинчиларга қарши шиддатли олишувда ўзбекистонлик неча-неча жангчилар жонларини фидо қилдилар. Уларнинг жасорати мангу сўнмайди. Даҳшатли йилларда қаҳрамонлик мўъжизаларини кўрсатган, фронтларда ва мамлакат ичкарисида ғалабага замин яратган кишилар — уруш ва меҳнат ветеранлари тушган машиналар стадион йўлкаларига чиқади.

Урушда ота-онасидан ва уйидан жудо бўлган ўн минглаб болалар Тошкентда, Ўзбекистоннинг бошқа шаҳарларида меҳрибонлик билан кутиб олиниб, тарбияланган эди. Ўшанда темирчи Ш. Шомаҳмудов оиласи, бошқа кўпгина оилалар турли миллат фарзандларини асраб олиб, уларга нон ва бошпана берган, оталарча ғамхўрлик ва оналарча эътибор билан бағрига олган эди. Стадионга тўпланганлар шу ажойиб кишиларни табриклайдилар. Юрий Владимирович Андроповнинг совет халқи учун тинчликни мустаҳкамлашдан ҳам муҳимроқ вазифа йўқ, деган сўзлари янграйди. Экранда: «Тинчликни сақлаб қоламиз!» сўзлари ҳосил этилади. Ғалабаларимизнинг пухта ҳимоя қилиниши, тинчликнинг ҳимоя қилиниши рамзи сифатида жангчилар паради бошланади.

Майдон яна спортчиларга тўлади. Акробатлар билан гимнастикачиларнинг турли машқлари рақсга узвий равишда пайваста бўлиб кетади. Мана энди шўх ва қувноқ рақслар авжга минади. Рақсларнинг турлари тез-тез алмашиниб туради. Советлар мамлакатидаги халқларнинг миллий либосларидаги ижрочилар бамисоли қуёш нурларининг ҳамма рангларини ўзларига сингдириб олгандек туюлади.

Халқ куйлари ўрнини ишчилар синфи тўғрисидаги қўшиқ олади. Стадионда меҳнат резервлари, Тошкент ҳунар-техника билим юртларининг талабалари пайдо бўладилар. Улар бутун мамлакатга донг таратган азамат ишчиларнинг қаҳрамонона анъаналарини давом эттирадиган ўринбосарлардир. Ранг-баранг экранда индустриал манзара ҳосил қилинади. Пахта териш машинаси сузиб бораётган пахтазор тасвири унинг ўрнини олади, Ўзбекистон меҳнат аҳлининг қаҳрамонлигидан дарак берувчи «6 миллион тонна» рақами пайдо бўлади. Стадионнинг ям-яшил гилами бир зумда пахтазорга айланади — қизлар қўлларига «оқ олтин» чаноқларини ушлаб олиб рақсга тушадилар.

Ниҳоят, РСФСР халқ артисти, Ленин комсомоли мукофотининг лауреати Б. Петров раҳбарлигида тайёрланган улуғвор томоша ниҳоясига етади. Томоша хотимаси Коммунистик партияни ва тинч бунёдкорлик меҳнати билан шуғулланаётган, Ер юзидаги барча халқлар ўртасида дўстликни мустаҳкамлаш учун курашаётган совет халқини мадҳ этувчи гимн бўлиб янграйди.

(ЎзТАГ).

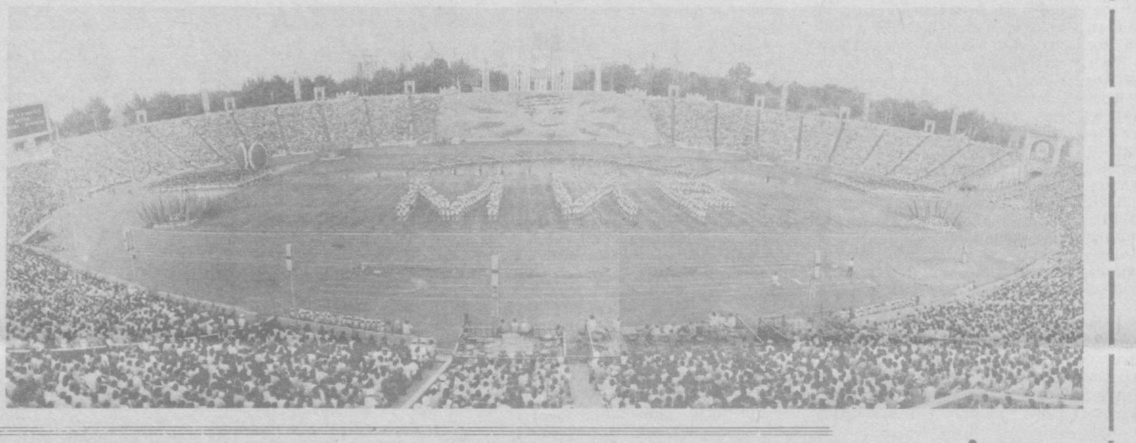

Реклама ва эълонлар

М. Қорнёқубов номидаги ўзбек Давлат филармонияси

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

13, 14 сентябрь соат 19.30 да
Тошкентнинг 2000 йиллик юбилейига бағишланади

Бутуниттифоқ профессионал бадиий коллективлар кўриги-конкурси дипломанти ва Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреати

ВОКАЛ-ХОРЕОГРАФИК «ЛАЗГИ» АНСАМБЛИНИНГ

БАЙРАМ КОНЦЕРТИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар:

Ортиқ ОТАЖОНОВ,

Гулсара ЁҚУБОВА

Солистлар: Қўзибой Отажонов, Мавлуда Ойнақулова, Ўктам Аҳмедов, Фируза Солиҳова, Маъмуржон Мадвалиев, Фируза Мирҳамидова, Нурилла Жумёзов, Раъно Жуманиёзова ва бошқалар.

Ўзбек халқ чолғу асбоблари ансамбли.

Программани — Ўғилой ИБОДУЛЛАЕВА олиб боради.

«ЛАЗГИ» ансамблининг бадиий раҳбари — Ортиқ ОТАЖОНОВ.

Музика раҳбари — Асқарали ХИДИРОВ.

Тошкент шаҳридаги
Тельман номли маданият ва истироҳат боғида

8 НОЯБРГАЧА
Чехословакиянинг Пардубица шаҳридан келган

ЯНГИ

«ОЙМОМА-БОҒ» ГАСТРОЛЛАРИ

Боғда қуйидаги аттракционлар ишлайди: қўнғироқли йўл, автодром, болалар арғимчоғи, занжирли арғимчоқ, тасодифлар ғори, болалар поезди ва бошқа ҳар хил аттракционлар, шунингдек «пинг-пон», кегельбан, отиш тири каби ютуқли аттракционлар ишлайди.

Аттракционлар ҳар куни соат 15 дан 21.00 гача, шанба кунлари соат 12 дан 21.00 гача. Якшанба кунлари соат 10 дан 21.00 гача ишлайди.

Дам олиш куни — душанба.

«Оймома-боғ»га марҳамат қилинг!

Ўзбекистон ССР Ҳунар-техника таълими давлат комитетининг

182-ШАҲАР ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

1983—84 ўқув йили учун

ҚУЙИДАГИ МУТАХАССИСЛИКЛАР БЎЙИЧА

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Билим юрти қуйидаги касблар бўйича малакали ишчилар тайёрлайди: қурувчи дурадгор, электр пайвандчи, йиғма темир-бетон конструкцияларининг пайвандчи-монтажчиси, автомашиналар ремонти бўйича слесарь, қурилиш бўёқчиси.

Ўқиш муддати—3 йил.
Пардозловчи-плиткачи-мозаикачи, қурилиш-бўёқчи, электр-пайвандчи.

Ўқиш муддати—икки йил.
Дурадгор, қурилиш бўёқчиси, электр пайвандчи, ғишт терувчи, монтажчи.

Ўқиш муддати—бир йил.

БИЛИМ ЮРТИГА 15 ВА УНДАН КАТТА ЁШДАГИ ЙИГИТ-ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Билим юртига қабул қилинганлар кунига уч маҳал иссиқ овқат, кийим-бош ҳамда ишлаб чиқариш практикаси даврида меҳнат ҳақининг 50 проценти билан таъминланадилар.

Совет Армияси сафида ҳарбий хизматни ўтаб қайтиб келгандан сўнг билим юртига кирган ўқувчилар 60 сўм ҳажмида стипендия оладилар. Ўқиш даври меҳнат стажига қўшиб ҳисобланади.

Билим юртини тугатганлар олий ўқув юрти ёки ўрта махсус ўқув юртига кириб ўқиш ҳуқуқини берадиган диплом оладилар. Билим юртини «имтиёзли» диплом билан битирганлар олий ўқув юртига ва ўрта махсус ўқув юртларига имтиёзли равишда қабул қилинадилар.

Билим юртида бадиий ҳаваскорлик тўгараги, фототўгарак, самбо бўйича секция, изостудия ва соҳа бўйича тўгараклар ишлайди.

Бошқа шаҳарликлар ётоқхона билан таъминланадилар.
Кирувчилар қуйидагилар ҳужжатларни топширадилар: билим юрти директори номига ёзилган ариза, маълумоти тўғрисидаги ҳужжат, туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома (ёки паспорт), турар жойидан справка, 286-формадаги медицина справкаси, 3x4 см. ҳажмдаги 6 дона фотосурат.

АРИЗА ВА ҲУЖЖАТЛАР ҲАР КУНИ (якшанбадан ташқари) СОАТ 9.00 ДАН 17.00 ГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Билим юрти адреси: Тошкент шаҳри, Куйбишев райони, Багратион кўчаси, 4-уй (17-автобуснинг сўнгги бекати, 13-трамвайнинг 2-«Шимолий шарқ» бекати). Телефон 64-18-41.

СПОРТ

НАВБАТДАГИ УЧРАШУВЛАР

Мамлакат футбол чемпионатининг навбатдаги тур ўйинларида қуйидаги натижалар қайд этилди: «Динамо» (М) — «Динамо» (К) — 1:1, «Спартак» — «Металлист» —1:0, «Зенит» — «Арарат» — 0:0, «Днепр» — «Жальгирис» — 3:1, «Нистру» — ЦСКА — 1:2, «Черноморец» — «Торпедо» (М) — 2:3, «Пахтакор» — «Торпедо» (Кт) — 2:1.

Командаларнинг турнир жадвалидаги ўрни қуйидагича:

	Ў.	Т.	О.
Днепр	29	52—31	41
Спартак	28	50—18	38
Зенит	28	35—25	34
Динамо (Мн)	27	40—28	33
Пахтакор	28	34—24	33
Торпедо (М)	28	32—27	32
Шахтёр	28	42—30	31
Динамо (К)	28	35—29	31
Жальгирис	28	27—32	31
Черноморец	28	34—39	29
ЦСКА	28	34—29	29
Металлист	28	35—38	25
Арарат	28	25—39	24
Нефтчи	28	28—35	24
Динамо (М)	27	23—28	23
Динамо (Тб)	27	36—43	20
Торпедо (Кт)	29	22—45	17
Нистру	29	18—62	9

ЎЗБЕКИСТОН ССР ЁЗУВЧИЛАР СОЮЗИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ БЎЛИМИДА

ШЕЪРИМНИНГ ТИНИҚ ЧАШМАСИ

Бу шаҳар шеъримнинг
тиниқ чашмаси,
Яшадим ўттиз йил бунда
чамаси.
Бу ерда туғилган Ғафур
ва Ойбек,
Умримнинг бошланғич
мавсумларида
Мени ардоқлашди қучиб
оғадек,
Инилик кўрсатдим
таъзимларимда...
Бири — шеъримизнинг
ўтли юраги,
Бири — наср уйининг
баланд тираги,
Очдилар уй билан қалб
эшикларин,
Аямай ўгит ва
мезбонликларин.
Йигитча эдим мен
ҳаваскор, содда,
Бўлдим оқибатда шоир
Шайхзода!..

Мавлоно Мақсуд Шайхзоданинг бу сатрлари айни ҳақиқатдир. Зеро, қадимий ва навқирон Тошкентимиз не-не олиму фузалолар, не-не шоиру санъаткорлар учун минг йиллар мобайнида оналик бурчини ўтади.

Мен Тошкентга «қадимий ва навқирон» деган иборани нисбат бердим. Тўғри, бу ибора янги эмас. Уни Ўзбекистонимизнинг Самарқанд, Бухоро, Фарғона, Хива сингари шаҳарларига ҳам қўллаш мумкин. Бироқ бу ибора наздимда Тошкент учун алоҳида манзаравий маъно касб этади. Кўз олдимга қадимий Чорсу, ҳозирги Сҳунбобоев майдони келади. Тасаввуримда оқшом. Маҳобатли Кўкалтош мадрасаси. Салкам бир аср аввал шу мадрасада бир муддат истиқомат қилиб, «Илм хосияти», «Виставка хусусида», «Тошканд шаҳридаги виставка хусусида», «Гимназия», «Тошканд шаҳрида бўлғон нағма базми хусусида», «Суворов ҳақида. Тошканд шаҳридаги театр иморатида бўлғон ўйин хусусида» сингари маснавийлардан иборат Тошкентга бағишланган шеърий туркум яратган буюк демократ-шоиримиз мавлоно Зокиржон Фурқат кўз олдимга келади. У гўё Кўкалтош мадрасасининг иккинчи қаватидаги ўз ҳужрасидан салобат билан қад кўтарган «Москва» меҳмонхонасига ўйчан ва мамнун тикилиб, маснавийларидан биридаги ушбу сатрларни такрорлаётгандек бўлади:

Масалким, Тошканддин
олсалар мол,
Билиш лозимки Масовда
на минвол...
Бўлурлар телегром ила
хабардор,
Бу ҳикмат Русиянинг
давлатидин,
Бўлибдир илмнинг
хосиятидан.

Ўзбек халқини рус халқи билан дўстликка чорлаган мавлоно Фурқатнинг юз йил аввал қилган орзуси бугунги кунда, Коммунистик партиямиз ва Совет тузумимиз туфайли рўёбга чиқди. Тошкентимизнинг 2000 йиллик тўйи тантаналарининг жаҳоний миқёсда нишонланиши ҳам ана шу дўстлик ва биродарлик қудрати туфайлидир.

Кейинги пайтда халқимизнинг ҳар бир вакили, юртимизнинг ҳар бир граждани бу улуғ тўйга ўз ҳиссасини қўшди. Бу борада Ўзбекистон ССР Ёзувчилар союзи Тошкент область бўлими ва бўлимнинг ижодий кенгаши бир қатор муҳим тадбирларни амалга оширди. Бўлимимизнинг Ўзбекистон ССР Ёзувчилар союзи Бадиий адабиётни тарғиб қилиш бюроси билан ҳамкорликда Билимлар уйида ўтказган мушоираси ана шундай муҳим тадбирдан бири бўлди. Жонажон Тошкентимизнинг 2000 йиллигига бағишланган, шу йилнинг май ойида ўтказилган бу шеърият кечасида Эркин Воҳидов, Иброҳим Ғафуров, Гулчеҳра Нуруллаева, Ҳалима Худойбердиева ва Усмон Азимов каби таниқли шоирларимиз ва адибларимиз иштирок этдилар.

Шунингдек, бўлимимиз масъул секретари ўринбосари Жонрид Абдуллахонов томонидан республика ва область радиосида мунтазам олиб борилган эшиттиришларда, кўнгилли китобсеварлар жамияти область бўлими томонидан уюштирилган Янгийўл, Паркент, Оққўрғон каби қатор районлардаги адабий учрашувларда «Тошкент ҳақиқати», «Ташкентская правда» газеталари саҳифаларида, «Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» газеталарининг «Тошкент таронаси» конкурсида республика ва областимизнинг Пиримқул Қодиров, Гулчеҳра Нуриллаева, Эътибор Охунова, Гулчеҳра Жўраева, Ойдин Ҳожиева, Ёдгор бахши Исҳоқов, Орифхон Одилхонов, Маъруф Жалил, Ёдгор Обидов, Михаил Гребенюк, Роҳила Ҳафизова сингари таниқли ва ёш адиблари иштирок этдилар. Бу тадбирлар натижасида ва матбуот саҳифаларида Тошкент мадҳияси юксак пардаларда жаранглади.

Шу кунларда бўлимимиз ва унинг ижодий кенгаши янгидан-янги тадбирларни амалга оширмоқда. Тошкентнинг 2000 йиллигига бағишланган адабий кечалар областимизнинг шаҳарлари ва қишлоқларидаги ҳаваскор қаламкашлар учун яна бир ижод мактаби бўлиб қолади.

Абдулла ШЕР,
Ўзбекистон ССР Ёзувчилар союзи область бўлимининг масъул секретари.

*

● **Суратларда: Тошкентнинг 2000 йиллик юбилейи муносабати билан Тошкентдаги марказий «Пахтакор» стадионида бўлиб ўтган бадиий спорт байрамидан лавҳалар.**

Т. Каримов ва Л. Гусейнов фотолари.

*

ОШХОНА КЕНГАЙДИ

Тошкент юбилейи арафасида пойтахтимизда ўнлаб кафе, ошхоналар ишга туширилди. Эскилари эса қайтадан реконструкция қилинди. Улар орасида Ф. Энгельс кўчасидаги «Закусочная» қафеси ҳам бор. «Дўстлик» ресторанининг филиали бўлган бу кафе янги залга эга бўлди.

Зални қурувчилар юксак дид ва маҳорат билан безадилар. Энди филиал бирйўла юзга яқин хўрандага хизмат қила олади. Бу ерда миллий таомлар билан бир қаторда европача таомлар ҳам тайёрланмоқда. Шунингдек, «Буюртмалар столи» ҳам мавжуд.

Қ. НИЗОМОВ.

«СПУТНИК» ЙЎЛЛАНМАСИ БИЛАН

Яқинда «Узбекметаллургстрой» тресті, Бекобод металлургия заводи ишчи-ёшларидан бир группаси Чехословакияда дам олиб қайтишди. Улар аввал мамлакатда йирик шаҳарлардан бири ҳисобланган Кошицеда, сўнг Словакия пойтахти Братиславада бўлдилар. Братиславани озод этишда ҳалок бўлган совет жангчиларига атаб қурилган ёдгорликни зиёрат қилиб, гуллар қўйишди.

— Кейинги йилларда жуда кўплаб ёшларимиз туристик йўлланмалар билан чет элларда дам олиб келмоқдалар, дўстлик алоқаларини янада мустаҳкамламоқдалар, — дейди область комсомол комитети «Спутник» халқаро ёшлар туризми бюроси сектор мудири М. Мирзараҳимов,— Бундай группаларнинг сони йилдан- йилга кўпаймоқда. Яқиндагина яна бир группа — чорвадорлар Венгрия Халқ Республикасидан қайтишди.

Ҳақиқатан, жуда кўплаб ёшлар чет элларда туристик саёҳатларда бўлиб мириқиб ҳордиқ чиқаришмоқда. Шу йилнинг ўзида «Спутник» йўлланмаси билан 10 дан ортиқ группа, яъни 400 нафардан кўп тошкентлик ёшлар чет элларда бўлдилар.

Б. ПЎЛАТОВ.

Редактор **Н. НАСИМОВ.**

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ
ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000. Тошкент – П, ЛЕНИН кўчаси, 41

ТЕЛЕФОНЛАР: редактор ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916, 325748, масъул секретарь — 334808, 325353, секретариат — 325750. БЎЛИМЛАР: партия турмуши — 325778, саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325749, қишлоқ хўжалиги — 325647, пропаганда; совет қурилиши — 325645, фан, маданият ва олий ўқув юртлари — 325553, адабиёт ва санъат — 325767, ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик — 325733, хатлар ва оммавий ишлар; фельетонлар — 334048, 325354. Фотомухбир — 325894.

Р. 02155 Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС: 64684. Б.—1682. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12